Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● 16 апрель 1969 йил, чоршанба ● № 90 (14.253). ● Баҳоси 2 тийин.

ГАЗ ҚАЗИБ ЧИҚАРУВЧИЛАР КЕНГАШИ

СССР Газ саноати министрлиги корхоналари ва ташкилотлари ходимлари активининг 15 апрель куни Тошкентда очилган кенгаши Ўрта Осиё Республикалари, Қозоғистон ва РСФСРнинг бир қанча областларида газ саноатини янада ривожлантириш проблемаларига бағишланди. Кенгашда ер бағри разведкачилари, газ магистраллари қурувчилари ва эксплуатациячилари, лойиҳачилар, олимлар иштирок этмоқда. СССР газ саноати министрининг биринчи ўринбосари М. В. Сидоренко доклад қилди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари И. Г. Анисимкин, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари С. К. Зиёдуллаев, М. З. Мирзааҳмедов иштирок этмоқдалар. (ЎзТАГ).

Расмий хабарлар

А. Н. КОСИГИН ПХР ЭЛЧИСИНИ ҚАБУЛ ҚИЛДИ

СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин 14 апрелда Польша Халқ Республикасининг элчиси Я. Птасиньскийни кабул қилди ва у билан дўстона суҳбатлашди. (ТАСС).

СОВЕТ ИТТИФОҚИ МАРШАЛИ А. А. ГРЕЧКО МОСКВАГА ҚАЙТИБ КЕЛДИ

СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали А. А. Гречко СССР Қуролли Кучлари Бош штаби генераллари ва офицерларининг бир группаси билан биргаликда Германиядаги Совет қўшинлари марказий группаси ва қўшинлар группасига қилган сафаридан 13 апрелда Москвага қайтиб келди. (ТАСС).

ДЎСТОНА УЧРАШУВЛАР

Япония — Совет дўстлиги жамияти активларининг катта бир группаси Ўзбекистон бўйлаб сафар қилди. Бу группа Самарқанд ва Бухорода бўлди, Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари билан танишди.

Меҳмонлар орасида Японияда жамоат арбоби бўлиб ишлаётган аёллар кўп. Меҳмонлар Ўзбекистон хотин-қизларининг ҳаётига жуда катта эътибор беришди. Улар 14 апрелда чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқалар Ўзбекистон жамиятининг активлари билан учрашдилар. (ЎзТАГ).

БАҲОР МЕҲНАТИ — ҲАЁТ ЗИЙНАТИ

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР! Шу кунларда тез-тез ёғингарчилик бўлиб турибди. ● Ерларни сифатли тайёрланг ● Қулай пайт бўлиши билан оқилона иш тутиб, трактор ва сеялкаларни ишга солинг!

ЧОРВАДОР ЎРТОҚЛАР! Қўзилатиш кампаниясини муваффақиятли ўтказинг ● Ҳар бир отарда, фермада мол туёғини тўлдириш учун шу кунларда мустаҳкам замин яратинг. ● Ем-хашакни мўл жамғариб олиш мақсадида ҳозирдан тайёргарлик ишларини кучайтирайлик.

ҒЎЗА ПАРВАРИШИ БОШЛАНДИ

АНДИЖОН («Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари). Марказий Фарғона ерларида жойлашган Бўз районидаги Карл Маркс номли колхоз бу йил 1300 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 25 центнердан пахта топшириш мажбуриятини олган.

Хўжаликда чигит экиш барвақт бошланган эди. Сотиболди Шомуродов бошлиқ бригада 3 апрелда ерга барака уруғи қадаган эди. Чигит бир текис униб чиқди, Бригада механизаторлари ғўза парваришини бошлаб юборишди. Тракторчи Уринбой Маназаров биринчи бўлиб ғўза парваришига киришди.

Колхознинг Бозорбой Абдуллаев, Ғулом Тошбоев ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳам барвақт экилган майдонларда чигит бир текис униб чиқди.

БИРИНЧИ БЎЛИБ

ХАТИРЧИ («Совет Ўзбекистони» мухбири). Ленин номли колхознинг Ленин орденли Рамазон Маъмуров бошлиқ бригадаси пахтакорлари май олди социалистик мусобақани кучайтириб чигит экишни Хатирчи районида биринчи бўлиб тамомладилар. Кузда чуқур ҳайдалган ва ўғитланган 100 гектар ерга сифатли қилиб чигит экилди. Механизатор Ч. Мўминов, О. Пўлатов, Б. Бекпўлатов ўртоқлар ерни тайёрлаш ва экишда ғайрат кўрсатиб ишладилар.

МОҲИР СИГИР СОҒУВЧИ

Эркаой опа ўн йилдирки, ўз боқимидаги сигирлардан кўп ва серқаймоқ сут соғиб олишда «Косон» совхозидагина эмас, балки Косон районида биринчи ўринни эгаллаб келяпти.

Моҳир соғувчи бултур район қишлоқ хўжалик илғорлари йиғилишида ҳар бош сигирдан 1500 литр сут оламан, деб ваъда қилди. Амалда 1800 литрдан олди. Сигирлар бир йилда сутини 250 литр кўпайтирди. Бу билан сигирлар сутини қишда камайтиради, деган сафсатага барҳам берилди.

— Сигирнинг сути емишига боғлиқ, — дейди у, — қишда ҳам силос, кунжара, сергул беда, пичан, хашаки лавлаги, қовоқ бериб боқинг-а, баҳор-ёз ва куз ойларидагидек кўп, серқаймоқ сут бераверади. Бунинг учун молбоқар билан сигир соғувчи жон куйдириб меҳнат қилиши, сигирларни очиқтирмай озуқа, чанқатмай сув бериши керак.

Эркаой Султонқулованинг боқимида 20 сигир бор. Бултур 36 тонна сут соғиб олди. Бу йилги марра —40 тонна!

— Буни ҳам ошириб бажараман, — дейди комил ишонч билан сигир соғувчи, — чунки сигирларим қишдан тўқ, семиз ва соғлом чиқди. Иштаҳаси яхши, еган ем-хашагини ҳазм қиляпти Сигир соғувчилар зиммасига яғин бир муҳим вазифа юклатилган. Ҳар бош сигирдан камида бир бош бузоқ олиб ҳам туёқ сонини, ҳам гўшт миқдорини кўпайтиришга ўз улушини қўшиши лозим. Бу йил совхозимизда сут соғиш агрегати ўрнатилади, дейишяпти. Бу гап амалга ошса, сут соғиб олишни янада кўпайтирамиз.

Расмда: Эркаой Султонқулова.

НАМАНГАН ОБЛАСТЬ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ 1969 ЙИЛГИ МАРРАЛАРИ:

ПАХТА — 365 МИНГ ТОННА.

ДОН — 70 МИНГ ТОННА.

ШУ ЖУМЛАДАН, ШОЛИ — 16 МИНГ ТОННА.

САБЗАВОТ — 41 МИНГ ТОННА.

КАРТОШКА — 8,6 МИНГ ТОННА.

ПОЛИЗ МАҲСУЛОТЛАРИ — 18 МИНГ ТОННА.

МЕВА — 13,1 МИНГ ТОННА.

УЗУМ — 11 МИНГ ТОННА.

ГЎШТ — 10200 ТОННА.

СУТ — 25 МИНГ ТОННА.

ЖУН — 612 ТОННА.

ТУХУМ — 6,5 МИЛЛИОН ДОНА.

ПИЛЛА — 1700 ТОННА.

Наманганда илғор хўжаликлар, миришкор деҳқонлар, техникага «тил» киритган азаматлар кўп. Улар беш йиллик топшириқларини барвақт бажариш ва улуғ доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига муносиб туҳфалар тайёрлаш ҳис-туйғулари билан нафас олмоқдалар,

Бу йил область бўйича ҳар гектар ердан 28,3 центнердан «оқ олтин» етиштиришга аҳд қилган наманганликлар мамлакатга бултургига нисбатан 15 минг тонна кўп пахта армуғон этишади. Бунинг учун кўпгина илғор хўжаликларда чигит экиш кампаниясига тайёргарлик кучайтириб юборилди. Айниқса республикада донг таратган хўжаликлардан бири — «Гулбоғ» совхози меҳнаткашлари хайрли иш қилишяпти.

Бундай илғор хўжаликлар оз эмас. Лекин, умуман олганда, Наманган областида дала ишларининг ҳозирги аҳволини талабга жавоб берарли даражада деб бўлмайди. Баҳорда 5000 гектар майдонга чигит кенг қаторлаб экилиши лозим бўлгани қолда, шу ерларнинг бир қисми ҳалигача тайёрланмаган.

Область меҳнаткашлари қишлоқ хўжалик илғорлари анжуманида катта мажбуриятлар қабул қилишган. Уларнинг бажарилиши наманганликларнинг ғайрат ва шижоат кўрсатиб меҳнат қилишларига, вақтдан, ишчи кучи ва техникадан оқилона фойдаланишларига, илғор тажрибалар ҳамда фан ютуқларига қатъий амал қилишларига боғлиқдир.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

ДОИМ САҚЛАШ УЧУН ҚИЗИЛ БАЙРОҚ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг 1968 йил 15 октябрдаги қарорига биноан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Советининг Эсдалик Қизил байроғини доим сақлаш учун Сурхондарё областидаги Термиз районига бердилар. Бу район давлатга 42,4 минг тонна пахта, шу жумладан 33,3 минг тонна ингичка толали пахта топширган Планда белгиланганидан 4,9 минг тонна кўп пахта тайёрлаган ва пахта тайёрлаш планини 13,2 процент ошириб бажарган. Ҳар гектар ердан 26,3 центнердан ингичка толали пахта олган.

Термиз район ижроия комитетига пахта етиштиришни кўпайтиришда энг юксак кўрсаткичларга эришган хўжаликларга сотиш учун учта юк автомашинаси ажратилди. Шунингдек, пахтачиликнинг энг яхши усталарига сотиш учун иккита енгил автомашина ва бешта мотоцикл ҳамда илғорларни мукофотлаш учун минг сўм пул ажратилди.

ЧИГИТ ЭКИШ КУНДАЛИГИ

1969 йил 15 апрелга бўлган МАЪЛУМОТ

(Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — чигит экиш плани (минг гектар ҳисобида); учинчи стун — жами чигит экилган майдон (гектар ҳисобида); тўртинчи стун — планнинг бажарилиш проценти, бешинчи стун — бир кунда чигит экилган майдон)

Сурхондарё	116,5	30477	26,1	753
Наманган	134,9	17599	13	5711
Андижон	184,3	18894	10,2	6972
Қашқадарё	94,7	5094	5,4	52
Фарғона	193,7	7032	3,6	2221
Тошкент	142,1	2971	2,1	104
Бухоро	163,4	1422	0,9	3
Самарқанд	172,7	906	0,5	—
Сирдарё	253	177	0,1	—
ҚҚ АССР	126,5	19	—	—
Хоразм	103,7	11	—	—
Республика бўйича:	1685,5	84602	5	15816

ДАСТЛАБКИ СУНЪИЙ ТОЛА

Кеча Фарғонадан хушхабар олинди Унда шаҳарда барпо этилаётган сунъий тола заводининг тажриба ускуналарини созлаш ишлари тамомланганлиги маълум қилинади. Тунда корхонада дастлабки килограмм сунъий тола ҳам ишлаб чиқарилди.

Доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига вахтада туриб ишлаётган янги завод коллективи ускуналарнинг муддатидан илгари лойиҳадаги қувват билан ишлашига эришишга аҳд қилди.

АЛМАШЛАБ ЭКИШ ИЗГА ТУШЯПТИ

Самарқанд областининг пахта-беда алмашлаб экиш жорий этилган хўжаликларида пахтадан муттасил мўл ҳосил олиняпти. Нарпай районидаги Карл Маркс номли колхозда ўн далали алмашлаб экиш картаси тузиб чиқилган ва пахта-беда алмашлаб экиш усулига тўла ўтилган. Илгари колхоздаги бедапоялар умумий экин майдонининг жуда оз қисмини ташкил қиларди. Пахтадан кам ҳосил олинарди. Пахта-беда алмашлаб экиш жорий этилгач, ҳосилдорлик кескин кўтарилди. Кейинги уч йилда давлатга пландан ташқари 2500 тоннадан кўпроқ пахта сотилди.

Колхознинг пахта майдони бедапоялар билан тўла алмаштирилган бир қатор бригадаларида пахтадан жуда мўл ҳосил олиняпти Масалан, бундан икки йил бурун Муҳаммади Бозоров бошлиқ бригаданинг 36 гектар пахта майдони бедапоя билан алмаштирилган эди Бултур бригада ана шу майдоннинг ҳар гектаридан 47 центнердан ҳосил олди. Колхоз бўйича бедапоялар билан алмаштирилган 540 гектар ерда бултур пахта ҳосилдорлиги ўрта ҳисобда 40 центнерданга тўғри келди.

Алмашлаб экиш схемасига асосан пахта майдони ҳар саккиз-тўққиз йилда, бедапоялар ҳар уч йилда алмаштириб борилмоқда Эски бедапоялар кузда ҳайдалиб, ўрнига баҳорда чигит экиляпти. Кузда қанча бедапоя бузилса, баҳорда илгари пахта етиштирилган шунча майдонга беда экиляпти. Пахтанинг йўлдоши ҳисобланган беда майдонининг камайишига йўл қўйилмаяпти, аксинча у йил сайин кенгайтириляпти. Айни вақтда унинг ҳосилдорлиги ҳам ошиб боряпти 1963 йили 160 гектар бедапоя бўлиб, унинг гектаридан 70 центнердан беда пичани олинган эди. 1968 йилда бедапоялар майдони 214 гектарга етказилди ва гектаридан 95,6 центнердан беда пичани олинди.

Карл Маркс номли колхоз аъзолари алмашлаб экишни жорий этиш йўли билан ҳам пахтанинг ҳосилдорлигини ошируптилар, ҳам чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаяптилар. Ҳар йили кўп миқдорда беда пичани олиняпти. Қорамоллар, хусусан сигирлар тўйимли озуқалар билан боқилаётганлиги туфайли сут ҳамда гўшт етиштириш ва харид қилиш планлари ошириб бажариляпти. Ўтган йили гўшт етиштириш плани 112 процент адо этилди. Бу йил ҳозирнинг ўзидаёқ давлатга йиллик планнинг 70 проценти миқдорида гўшт сотилди.

Бердимурод Умаров кўп йиллардан бери колхознинг махсус бедачилик бригадасига бошчилик қилиб келяпти. Бригадага 30 колхозчи, етарли техника бириктиб қўйилган. Маккажўхори ҳам шу бригадада етиштирилади.

Каттақўрғон районидаги Ленин номли колхозда ҳам ана шундай бригада бор. Бригада аъзолари бедапоялар майдонини йил сайин кенгайтириб, унинг ҳар гектаридан мўл беда пичани олмоқдалар. Бошқа кўпчилик хўжаликларда ҳам ана шундай махсус бедачилик бригадалари мавжуд.

Бедачилик бригадаларининг ташкил этилиши алмашлаб экишни жорий этишда катта роль ўйнаяпти. Бедапояларни эгасизлантиришга чек қўйилди. Беда йирик карталарга экиляпти. Бедапоялар агротехника қоидалари асосида парвариш қилиняпти. Ҳосил вақтида ўриб олиняпти, унинг қуриб, сарғайиб кетиши ва нобуд бўлишига йўл қўйилмаяпти. Шундай бригадалар мавжуд бўлган Каттақўрғон районидаги «Чимбойобод», Хатирчи районидаги Ленин номли, Нарпай районидаги «Самарқанд», Булунғур районидаги «Москва», «Октябрь», Иштихон районидаги «8 Март» колхозлари ва бошқа хўжаликларда бедачиликни ривожлантириш, пахта-беда алмашлаб экишни жорий этишда жуда яхши натижаларга эришиляпти.

Лекин областдаги баъзи районлар ва хўжаликларда пахта-беда алмашлаб экишга етарли эътибор берилмаётир. Уларда бедачилик бригадалари номигагина бўлиб, бедапоялар эгасизлантирилган. Улар тарқоқ, кичик карталардан иборат Масалан, Пайариқ районидаги Калинин номли колхозда 1968 йили 73 гектар беда 20 та участкага экилган. Каттақўрғон районидаги Тельман номли, Нарпай районидаги «Победа» колхозларида ҳам худди шундай ҳолга йўл қўйилган.

Кам ҳосилли ерга ҳар йили бир хил экин экиб келинаётган, пахтадан кам ҳосил олинаётган ва пахта-беда алмашлаб экишни жорий этиш жуда зарур бўлган колхозларда бедапоялар майдони асоссиз равишда камайтириб юборилган. Булунғур районидаги «Ленинобод», Калинин номли, Пайариқ районидаги Димитров номли, «Қизил Ўзбекистон», Крупская номли колхозларда умумий экин майдонига нисбатан бедапоялар 4-6 процентни ташкил этади, холос.

◆ АЛМАШЛАБ ЭКИЛАЕТГАН МАЙДОНЛАРНИНГ ГЕКТАРИДАН 40 ЦЕНТНЕР ПАХТА.

◆ МАХСУС БЕДАЧИЛИК БРИГАДАЛАРИ. БЕДА ДОНГА АРАЛАШТИРИБ ЭКИЛЯПТИ.

◆ БЕДА ЭКИШ ПЛАНИ БАЖАРИЛДИ.

◆ АЙРИМ ХУЖАЛИКЛАРДА АЛМАШЛАБ ЭКИШГА ЭЪТИБОР ҲАМОН КАМ.

Илғор хўжаликларда беданинг ўзи эмас, балки у донга аралаштириб экиляпти. Ғалла ўриб олингандан кейин бедазор дарҳол суғориляпти ва унинг ҳосили ҳам мўл бўляпти. Пастдарғом районидаги Ильич номли совхозда бултур бедага аралаштириб экилган арпанинг гектаридан 20 центнердан зиёд дон олинди. Арпа ўриб олингандан кейин бедапоя ўғитланди, суғорилди ва ҳосили икки марта ўрилди. Бир майдондан бир йилда ҳам кўп миқдорда дон, ҳам беда пичани олишга эришилди.

Алмашлаб экиш схемасига амал қилиб, талай майдонга беда билан дон аралаштириб экилган Булунғур районидаги «Правда Востока», «Октябрь», Иштихон районидаги «8 Март», «Иттифоқ», Нарпай районидаги «Ўзбекистон», Свердлов номли, Киров номли ва бошқа колхозларда ҳам кўп миқдорда дон олинди, давлатга қўшимча кўплаб дон сотилди, чорва моллар учун мўл озуқа жамғарилди.

Самарқанд областининг колхозлари ва совхозлари бу йил ҳам баҳорги бедани арпа ва маккажўхорига аралаштириб экдилар. Бу йил областда бедапоялар майдонини 59 минг гектарга етказиш, шу жумладан 13 минг гектар янги ерга беда экиш юзасидан олинган социалистик мажбурият деярли тўла бажарилди.

Пастдарғом районидаги Карл Маркс номли колхоз деҳқонлари қаерда вилт пайдо бўлса, ўша жойга беда экиб ва шу тариқа алмашлаб экишни кенг қўлланиб, вилтга қарши кескин кураш олиб боряптилар Сўнгги йилларда бир неча юз гектар майдонда бу тадбир амалга оширилди

Нарпай районидаги «Самарқанд» колхозининг М. Абдуллаев бошлиқ бригадаси вилт билан зарарланган 75 гектар пахта майдонини бултур бедапоя билан алмаштириб, гектаридан пландаги 26,2 ўрнига 31,6 центнердан пахта олди.

Область колхозлари ва совхозларида вилтга қарши курашни кучайтириш мақсадида бошқа муҳим тадбирлар ҳам кенг қўлланилмоқда. Вилтдан кучли зарарланган участкаларга ҳар йили беда ва маккажўхоридан ташқари, 17-20 минг гектар ерга жавдар буғдой, шоли сингари бошоқли экинлар экиляпти. 1970 йилга бориб алмашлаб экиладиган экинлар майдони янада кенгайтирилади ва 25 минг гектарга етказилади.

Пахта-беда алмашлаб экишни тўла жорий этиш, бедачиликни ривожлантириш ва ундан мўл ҳосил олиш кўп жиҳатдан беда уруғчилигининг яхши йўлга қўйилишига боғлиқдир. Буни назарда тутиб, область хўжаликларида махсус уруғчилик участкалари ажратилган Бу соҳада Нарпай районидаги «Коммунизм» колхози яхши намуна кўрсатяпти. Бу ерда уруғликка ажратилган бедадан йил сайин мўл ҳосил олиняпти. Ўтган йили 10 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 150 килограмм ўрнига 400 килограммдан беда уруғи олинди.

Кейинги даврда областда бедапоялар майдони анча кенгайди Аммо ҳозирги мавжуд бедапоялар алмашлаб экишни кенг жорий этиш талабларига тўла жавоб беролмайди. Пахта-беда алмашлаб экишга тўла ўтиш учун яна кўплаб янги ер ўзлаштириш ва унга пахта билан бир қаторда беда экиш керак Пастдарғом, Иштихон Пайариқ, Хатирчи ва Нарпай районларида шундай ерлар кўп.

М. ШОЛОМОВИЧ,
Самарқанд область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бош агрономи, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган агроном.

Л. ЭРГАШЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЛЕНИН ВА ДЕҲҚОНЛАР 100

В. И. ЛЕНИН ТУҒИЛГАН КУННИНГ МУБОРАК 100 ЙИЛЛИГИ ТОБОРА ЯҚИНЛАШЯПТИ. МИЛЛИОНЛАБ МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ ЮРАГИ УЛУҒ САНА ЯҚИНЛАШГАНИ САЙИН ЯНАДА ҲАЯЖОН БИЛАН ТЕПМОҚДА; ЧУНКИ ЛЕНИНГА МЕҲР-МУҲАББАТ ТУЙҒУЛАРИ БИЛАН ТУЛИБ-ТОШГАН ҲАЕТИМИЗДАГИ ҲАММА МУЪТАБАР ИШЛАР, РЕЖАЛАРИМИЗ ВА ОРЗУ-УМИДЛАРИМИЗ УЛУҒ ДОҲИЙМИЗНИНГ ТАБАРРУК НОМИ БИЛАН ЧАМБАРЧАС БОҒЛАНГАН.

БИЗ РЕСПУБЛИКАЛАР, УЛКАЛАР ВА ОБЛАСТЛАРДАН ОЛАЕТГАН ВА «ЛЕНИН ВА ДЕҲҚОНЛАР» РУБРИКАСИ ОСТИДА ЭЪЛОН ҚИЛИНАДИГАН ХАТЛАРДА ЛЕНИН, КОММУНИСТЛАР ПАРТИЯСИ, СОВЕТ ҲОКИМИЯТИ ХАЛҚҚА НИМАЛАР БЕРГАНЛИКЛАРИ, СОВЕТ ҚИШЛОҒИНИНГ ҚИЕФАСИ, ҚИШЛОҚ МЕҲНАТКАШЛАРИНИНГ ҲАЕТИ ҚАНДАЙ УЗГАРГАНЛИГИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ ҚИЛИНАДИ.

БУГУН, УЗБЕКИСТОН ДАЛАЛАРИ ВА ФЕРМАЛАРИНИНГ МЕҲНАТКАШЛАРИ УЗ ХАТЛАРИДА ЛЕНИН ПАРТИЯСИ РАҲБАРЛИГИ ОСТИДА ЖОНАЖОН УЛКАЛАРИ ҚАНДАЙ УЗГАРГАНЛИГИ ҲАҚИДА ҲИКОЯ ҚИЛАДИЛАР.

ҲАМИША ЛЕНИН БИЛАН

Юбилей арафаси бўлган 1969 йилда қандай қилиб яхшироқ ишлаш кераклиги, ўзбек деҳқонларининг В. И. Ленин туғилган кунининг юз йиллигига тайёрлайдиган совғасини қандай қилиб салмоқлироқ қилиш ҳақида маслаҳатлашиб олиш ва ҳал қилиш учун биз баҳорги қурултойга тўпландик.

Ана шу кунларда Ильич ҳақида, унинг байроғи остида босиб ўтилган йўл ҳақида жуда кўп ўйлаб, биз, Ўзбекистоннинг барча областларидан келган вакиллар бу хатни — ленинча ирода халқимизнинг бутун ҳаётини ва жонажон ўлкамизни қандай ўзгартирганлиги ҳақидаги, миллионлаб ўзбек деҳқонлари Ленин васиятларини ҳаётда қандай амалга ошираётганликлари ҳақидаги ўзига хос ҳисоботни ёзишга қарор қилдик.

Ленин биз учун доим ҳаёт, доим сафда, доим улуғ юришнинг бошида. Ўзимизнинг ҳамма ишларимизни ҳамда ўз қалбимиздаги энг яхши ҳис-туйғуларни биз Ильичга бағишлаймиз.

Ана шу хатга имзо чекканлардан биримизнинг қизимиз Ильич суратини ипак билан тикатуриб сўради:

— Ота, ўлкамизда ким биринчи бўлиб Ленин ҳақида эшитган, ким биринчи бўлиб уни кўрган?

— Оқамларнинг гапига қараганда каттақўрғонлик оддий киши Дўст Устабоев биринчи бўлиб Ленин ҳақида эшитган ва биринчи бўлиб уни кўрган. Революциядан анча илгариёқ у рус ишчилари билан иноқлашган, Лениннинг дастлабки китобларини ўқиган. Октябрь ғалаба қилгандан кейин эса айрим кунлари кечқурун биз унинг ботир Ленин ҳақидаги ажойиб ҳикояларини тинглардик. Бизга ўшанда гўё дўстимиз Ильични кўрган, у билан учрашгандек туюларди. Устабоевнинг ҳикояларидан Ленин бизнинг назаримизда жуда баланд бўйли, бақувват кучли, бир қарагандаёқ золим бойлар, оқ подшолар, амирлар ва беклар юзтубан кетадиган кишидек бўлиб кўринарди. Кейинчалик Устабоев Ленинни биринчи марта фақат 1920 йилда Кремлда, Советларнинг Бутуниттифоқ VIII съездида кўрганлигини айтди. Минбарга ўрта бўйли, худди бизнинг ҳаммамизга ўхшаш киши кўтарилганда ҳайратда қолибди.

Бироқ, Устабоев Ленинни ботир қилиб кўрсатиб, янглишмаган эди. Ленин ва у тузган партия амалга оширган ишларни афсоналардаги ботирлар ҳам қила олмайди. Партия ва Ленин миллион-миллион кишиларни янги ҳаётга олиб келди, бутун халқларга озодлик ва бахт берди, жаҳондаги барча одамларга қуллик, камситиш ва эксплуатациядан қутилиш йўлини кўрсатди.

Бахтли социализм даврида туғилган ёшларимиз ўзларининг бугунги ҳаётларини бошқача тасаввур этолмайдилар. Албатта, халқнинг чоризм давридаги аянчли қисмати билан улар дарсликлар, кинофильмлар, музейлардаги суратлар, кексаларнинг ҳикоялари орқали танишадилар. Бизда аҳвол аянчли эди... Омочни ориқ ҳўкиз тортарди. Ҳориган деҳқон қинғир-қийшиқ омоч изидан оёғини зўрға судраб борарди. Деҳқон бир парча ерни, бойнинг ерини ҳайдарди. Унга ана шу меҳнати эвазига арзимаган нарса тегарди. Кейинроқ, ёзнинг жазирама кунларида у терга ботиб эрта тонгдан то кечгача оғир кетмонни чопиб, экинни парвариш қиларди, кузда эса битта эшакка зўрға юк бўладиган ҳосилни қўли билан битталаб териб оларди.

Асрлар ўтди, бироқ камбағал деҳқон лойдан қилинган қоронғи кулбада шу зайлда яшаб келди, қоқ ноч еди, жазирама иссиқда ҳам, қаҳратон совуқда ҳам эгнига увадаси чиқиб кетган чопон ва оёғига йиртиқ-ямоқ чориқ кийиб юрди.

Бизнинг ёш авлодимиз учун буларнинг ҳаммаси фақат тарих. Тарих бўлгани яхши. Лекин биз Тошкентда қурилаётган В. И. Ленин Марказий музейининг филиалида ўтмишнинг аянчли кунлари тасвирланган сарғайиб кетган фотосурат ёнида Б. Жуков чизган машҳур расм қўйилишини истардик.

...Ленин Кремлдаги кабинетида стол устига энгашиб турибди. Чапда календарь. 1918 йил. 17 май. Ильич Мирзачўлнинг харитасига қарамоқда. Бу харита доҳийга кўп нарсани англатмоқда... Қизиган кўчма қумлар Амударё ва Сирдарёнинг кўмкўк оқимини қисиб қўйган. Қуёш нури яллиғида жизғинак бўлиб ётган бу ер минг-минглаб деҳқонлар тилидан «Сув! Сув! Сув!» деб нидо қилаётгандек туюлади. Ильич Ўрта Осиёда одамларнинг авлод-аждодлари сув ҳақидаги орзу билан яшаганликларини, қўшиқ ва афсоналарнинг мазмуни сув ҳақидаги орзудан иборатлигини биларди. Халқнинг қадимий нақлида бундай дейилади: «Ер — хазина, сув — гавҳар», «Сув йўқ жойда ҳаёт ҳам йўқ»... Чиғириқлар бир зайлда ғичирлайди, сопол кўзалар бой ариғидан сув олади. Ҳар бир кўза сув — деҳқоннинг елкасидан сирқиб чиққан тер, ҳар бир кўза сув — бойнинг устидаги шойи тўн эди.

Бир миллиондан ортиқ ерсиз деҳқон қашшоқликда яшарди, бир парча ери бўлган деҳқоннинг кўпчилигида эса уни ишлаш учун на от-улови ва на иш қуроли бор эди. Ленин олдида революциядан илгариги статистика материаллари турибди. Қатор-қатор рақамлар... Бутун бошлиқ Ўзбекистонда ҳаммаси бўлиб атиги 135 минг омоч, 1071 плуг, 337 та темир борона ва 12 та сеялка бор эди. Ҳатто ёғоч мола ҳам ҳар бир деҳқонда бўлавермасди.

Ильич сарғайиб ётган саҳрога қарайди. Сариғ ранг — бу фақат жонсиз қумларгина эмас, балки қуёш яллиғининг акси ҳамдир. У ерни қизитади ва ғўза тупига ҳаёт бағишлайди, ҳосил яратади. Бу ҳосил бўлмаса, ёш Совет республикасининг саноати нафас ололмас эди. Пахта — бу миллиардлаб метр газлама демакдир. Бу газлама юпун ишчи ва деҳқонларни кийинтирди. Пахта — бу ёғ, ёнилғи, портловчи моддалар, чорва моллар учун озуқа демакдир...

Бироқ, Қуёш ҳозирча олов пуркайди. Фақат сувгина уни пахтакорнинг дўсти ва иттифоқчисига айлантиради. Ҳатто бойларнинг ерни тортиб олинса ҳам, барибир у барча камбағалларга етмайди. Фақат сув ерсизлик ва қашшоқликка бир умр барҳам беради. Балки мана шу пайтда Мирзачўл харитаси устига энгашиб турган пайтда биринчи марта Лениннинг хаёлига шундан уч йил кейин аниқ ва қисқа қилиб баён этиб берган қуйидаги фикр келгандир: «Деҳқончилик ва чорвачиликни ҳар қандай қилиб бўлса ҳам юксалтириш учун суғориш айниқса муҳимдир... Суғориш ҳаммадан кўпроқ керак ва ўлкани ҳаммадан кўпроқ ўзгартиради, унга ҳаёт киритади, ўтмишни гўрга кўмади, социализмга ўтишни мустаҳкамлайди».

Ленин кабинетининг деразаси орқасида эса оловли ва қўрқинчли ўн саккизинчи йил алангаламоқда эди. Аппаратлар жойлашган қўшни хонадан навбатчилар телеграф ленталарини — фронтдан ташвишли сводкаларни олиб келишади. Контрреволюция бош кўтармоқда, ёш республикага бугун-эрта интервентлар галаси ёпирилиб ҳужум қилади. Бутун мамлакатда паровозлар боши берк кўчага кириб тўхтаб қолган, заводлардаги дастгоҳлар занглаб ётибди, уруш хонавайрон қилган қишлоқ халқини боқишга қодир эмас. Ильич ғалаба қилган халқ янги ҳаётга биринчи қадамларни қўяётган мамлакатнинг узоқ чекка ўлкаси туширилган сариқ харитага яна энгашар экан, шуларнинг ҳаммаси ҳақида ўйлайди. Ўн саккизинчи йил майининг худди мана шу кунида Ленин Туркистонда суғориш ишларини ташкил қилиш ҳақидаги тарихий Декретга имзо чекди. Декретнинг дастлабки сатрларида «пахта» деган сўз бор эди. Пахта биринчи ўринда, диққат марказида, унинг ёнида эса боғ ва узумзорлар, гуллаб яшнаган ўлка, бахтиёр халқ кўринди доҳийга.

Яқинда мамлакатимиз Ленин Декретининг эллик йиллигини нишонлади. Совет ирригациясининг тарихи ва саҳрога ҳужум қилиш, ерни қайта қуриш тарихи ана шу Декрет қабул қилинган кундан бошланади. Ҳамма истак ва орзулар амалга ошди, ҳамма нарса Ленин башорат қилиб айтганидек бўлди!

Мирзачўл... Бугунги кунда бу номнинг бир ўзи ёлғиз карвонлар қаршидан келаётган кишиларни кўрган ҳамоно охирги бир неча қултум сувни бўлиб беришни истамай чап бериб кетган кунларни эслатади.

Эндиликда орзулар ҳақиқатга айланди, ҳаётбахш сув бетон қопланган кўп километрли каналлардан пахтазорлардаги ғўза тупларига, боғлардаги токларга, колхоз ва совхозларнинг қишлоқларига югурганча оқиб бормоқда. Баъзан, қани энди Ильич янги ҳаёт йилларида ўзгарган Ўзбекистон ерларига бугунги кунда бир келиб кўрса эди, деб ўйлайсан, киши. У илгариги ўргимчак инига ўхшаш ариқларни ва ғижирловчи чиғириқларни, қумликлар орасида топиб бўлмайдиган ёлғиз қудуқларни эмас, балки лиммо-лим сув оқаётган дарё-каналларни, қудратли насос станцияларини, минглаб артезиан қудуқларини, суви тўлқинланиб турган сунъий денгизларни учратарди. Ярим аср мобайнида ирригация ўлкани қайта яратиб, унга ҳаёт бағишлаб, ўтмишга бутунлай хотима бериб, ана шундай катта одим ташлади. Агар республикадаги ҳозирги каналларнинг ҳаммасини бир қаторга тизилса улар Ер шарини экватор бўйлаб бир неча марта ўраб чиқарди, агар барча сунъий денгизларнинг суви бир жойга тўпланса, у океанга тенг келарди. Ахир бугунги кунда барча сув омборларининг ҳажми уч миллиард кубометрдан ортиқ сув сиғдирадиган даражадан ҳам ошиб кетди!

Буларнинг ҳаммаси мамлакат учун тўхтовсиз ишлаяпти ва қилинган харажатларнинг ўрни ортиғи билан қопланяпти. Биз учун ҳам яқин, ҳам узоқ бўлган ўша 1918 йилда бутун Совет республикасида етиштирилганига қараганда жонажон Ўзбекистонимиз юз баравардан зиёд пахта бераётганлиги ҳақида, бизнинг пахта далаларимиз ҳосилдорлик жиҳатдан дунёда энг юқори эканлиги ҳақида Ильичга ҳикоя қилиб берган бўлур эдик.

Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида ишни нимадан бошлашга тўғри келганлигини бир эслайлик. Туркистон пахтанинг ягона манбаи эди. Ўша вақтда бизнинг ўлкамизда унинг майдони ҳаммаси бўлиб 75 минг гектарни ташкил этарди, ҳар гектар ерининг ҳосилдорлиги эса ўн центнерга ҳам етмасди. Босмачилар кўпгина дамбаларни, сув тақсимлагичларни ва тўғонларни бузиб ташлашди. Суғориш тармоқларини лойқа босди ва қалин қамиш билан қопланди. Ўша вақтда Туркистон Компартияси Марказий Комитети Ильичнинг топшириғига биноан: «Ирригацияни сақлаб қолиш йўлида Туркистон меҳнат аҳлининг улуғ ҳашари яшасин!» деган шиорни олдинга сурди.

Мамлакатнинг ҳамма еридан жазирама Туркистонга юзлаб тажрибали ирригаторлар, инженерлар, агрономлар йўл олишди. Ленин ишнинг бориши устидан диққат билан назорат қилиб турди. У деҳқонлар бу машаққатли ишга қандай ғайрат билан киришганликларини билди. Ильич ўлкамиз ҳақида қандай оталарча ғамхўрлик қилганлигини бизларнинг кўпчилигимиз эслаймиз: мамлакат деҳқонлар учун Туркистонга юбориш мақсадида оз-оздан темир, керосин, газлама, гугурт, мойлаш материаллари тўплади. Стокгольмдан олтин баравварига кетмонлар сотиб олиб келтирилди. Кимки ўша совуқ, очлик йилларини эсласа у, ана шу бебаҳо ёрдам қандай катта аҳамиятга эга бўлганлигини тушунади.

Мамлакат Ленинсиз нишонлаган Октябрнинг ўн йиллиги кунларида ўзбек пахтакорларининг илк сўзлари Ильичга бағишланди. Улар партияга пахтачиликнинг революциядан илгариги даражаси тикланганлигини маълум қилдилар. Умумиттифоқ хирмонига Ўзбекистон ўшанда 483 минг тонна қиммат баҳо хом ашё тўкди. Ҳозирги миқёсларга нисбатан бу, жуда оз эди, албатта. Ҳозирги вақтда фақат биргина қўриқ Сирдарё области бундан кўп пахта бермоқда. Бироқ бу ўша вақтда катта ғалаба эди. Кўп қўлларда елкага милтиқ осиб, экинларни ва плотиналарни босмачилардан ҳимоя қилган, ер-сув ислоҳоти туфайли Совет ҳокимияти ортиқча ерларини тортиб олган бойларнинг жонжаҳд билан кўрсатган қаршиликларига қарши курашган ҳолда меҳнат қилишга тўғри келарди.

Бизларнинг орамиздаги ёши каттароқ кишилар йигирма тўққизинчи йилнинг баҳорини бир умр эсдан чиқаришмайди. Ўшанда бизлар ҳозирги ғалабанинг уруғини экқан эдик. Ана шу баҳорни ҳар доим Ленин номи билан боғлаймиз. Ленин шу баҳорнинг келишини анча илгари кўрган, уни орзу қилган, ўзининг қишлоқ хўжалигини кооперативлаштириш ҳақидаги гениал планини синчиклаб ишлаб чиққан эди. Шу баҳорда партия пахтакорлар олдига: беш йилликнинг охирига бориб, мамлакатнинг пахта мустақиллигини таъминлаш ва тўқимачилик саноатини янада кенгайтириш учун зарур резерв вужудга келтиришдан иборат янги вазифани қўйди. Беш йил ичида пахта етиштиришни икки баравардан зиёдроқ кўпайтириш керак эди. Ана шу унутилмас баҳордан бошлаб, Ўзбекистон деҳқонлари Ленин партияси чақириғига биноан, қалбларининг даъвати билан социалистик йўлга узил-кесил тушиб олдилар, коллектив хўжаликларга бирлашдилар. Биз ҳисоблаб кўрдик, бугунги кунда битта ўртача колхоз ўттизинчи йилда йигирмата колхоз қанча маҳсулот етиштирган бўлса, худди шунча маҳсулот етиштирмоқда. Мана, коллектив меҳнат деҳқонга қандай куч бағишлади!

Бизнинг колхоз ва совхозларимиз бундай қудратга бирданига эга бўлганлари йўқ, албатта. Пахтакорларни бутун мамлакат қўллаб-қувватлади. Тошкентда йирик қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводлари қурилиши авж олдириб юборилди, янги ирригация қурилиши трестлари вужудга келтирилди, республика областларида ирригатор, механик, агроном кадрлар тайёрлаш кенг йўлга қўйилди.

Ўзбек деҳқонлари В. И. Ленин ҳузурида.

Бу расм Тошкент областидаги «Политотдел» колхозининг маданият саройи галереясида сақланмоқда. Уни ёш рассомлар Г. Моисеев билан А. Петровлар ишлаган.

Қишлоқларга Тошкентдан, Москва ва Ленинграддан, Киев ва Свердловскдан, Иваново ва Минскдан Ленин партияси юборган кишилар, ишчиларнинг оталиқ отрядлари келишди, инженерлар, агрономлар, врачлар, ўқитувчилар доимий яшаш учун кўчиб келишди. Ўзбек диёри Ассанда 35 та тракторга эга бўлган биринчи машина-трактор станцияси барпо этилди. Орадан икки йил ўтгач республикадаги 50 та МТСда 2500 трактордан иборат парк пайдо бўлди. Ҳозирги вақтда эса республика деҳқонлари 130 мингта трактор, 30 мингта пахта териш машинаси, 35 мингта юк автомашинаси, 10 мингтага яқин комбайн ва шунча ер қазиш машинасига эга.

Совет Ўзбекистонига, айниқса Мирзачўлга чет эллик меҳмонлар тез-тез келиб туришади. Маълумки, улар бу ерга байрам томошасига келишмайди. Кунларнинг бирида чет элликлардан бири «Партия XXIII съезди» совхозининг Механизаторлар уйига келди. Дастурхон устида меҳмон уй эгасидан у давлатнинг ёрдамини қандай ҳис этаётганини, совхоз қандай қилиб қисқа муддат ичида миллионлаб сўм фойда олишга эришганлигини сўраб қолди. Механизатор аввал ўйлаб кўрди ва сўнг қўшни хонадаги ўғилчасини чақирди.

— Географияга қизиқади, — деб таништирди у ворисини ва ўғлим, меҳмонга чизган расмингни кўрсат, — деди.

Ўқувчи бола СССРнинг оддий физик харитасини келтирди. Мирзачўлнинг марказидаги совхозни кўрсатувчи доира атрофидан йўлни кўрсатувчи юзлаб белгилар чўзилиб кетган эди. Уларнинг айримлари Ўрта Осиё шаҳарлари яқинидан бошланса, бошқалари Москва, Тбилиси, Ленинград, Свердловск, Киев, Владивосток, Минск, Челябинск, Волгограддан чўзилган эди. Маълум бўлишича, ҳамма нарсага қизиқувчи бола совхозга тракторлар ва автомобиллар қаердан келишини, у устахонада кўрган станоклар қаерда ясалганлигини, темир-бетон тарновлар қаерда қуйилганлигини, мебель, китоблар, телевизорлар, ўйинчоқлар, спорт ашёлари, дарахт кўчатлари, гул уруғлари, кийимбош, пойафзал, дафтарларни кимлар юборганлигини, газ, электр энергияси, кинофильмлар қаердан келишини билиб олган... Меҳмон харитага қаради ва таржимонсиз ҳам ҳамма нарсага тушуниб етди. У боланинг қўлини қисди ва «Колоссаль!» деб хитоб қилди.

Ҳа, мамлакатимиздаги барча қардош халқларнинг Ўзбекистон деҳқонларига бераётган ёрдами бебаҳо. Пахта — ўзбек халқининг миллий ифтихори. Пахта ғарамларининг ажойиб оппоқ тоғларини вужудга келтириш — бизнинг Ватанимиздаги қардош халқлар олдидаги интернационал бурчимиздир. Ўз навбатида биз мамлакатимизнинг ҳамма бурчакларида қудратли техника, минерал ўғитлар, ҳосилни ҳимоя қилиш учун химиявий воситалар, металл ва қурилиш материаллари, транспорт воситалари ва станоклар — меҳнат қилиш ва ҳаёт кечириш учун нимаики зарур бўлса ҳаммасини олиб турибмиз.

Биз абадий қардошлигимизнинг асосини улуғ Ленин вужудга келтирганлиги билан фахрланамиз. Ленин ўзининг ўткир ақли билан жаҳонда энг доно миллий сиёсатни, мамлакатимиз халқлари, партиямиз ҳақли равишда ленинча миллий сиёсат деб ном берган сиёсатни ишлаб чиқди.

Ленин — ёнимизда, турмушимизда,
Ўйимиз, ҳиссимиз, қонимиздадир.
Ленин — келажакни кўришимизда,
Ақлимиз, қалбимиз, жонимиздадир!
Ильич режалари — мангулик, ҳаёт,
Шунинг-чун ўлмасдир Лениннинг номи.
Бугунги ҳаракат, эртаги ижод —
Ленин ишларининг изчил давоми.

Бу сатрларни шоиримиз Ҳамид Ғулом ёзган, бу ҳис-туйғуларни у бизнинг қалбимиздан эшитган.

Биринчи беш йилликнинг охирига келиб Ўзбекистон 1 миллион 216 минг тонна пахта берди. Бошқа республикалар ҳам пахта етиштиришни кўпайтирдилар. Совет Иттифоқи мустаҳкам пахта мустақиллигига эришди.

Халқнинг ким яхши ишласа, унга яхшироқ ёрдам бериш керак, деган нақли бор. Ўзбек деҳқонлари қандай мўъжизалар яратишга қобил эканликларини кўрсатдилар. 1939 йилнинг баҳорида Фарғонанинг ўн тўрт минг деҳқони Исфайрам ёнида қақроқ ерга кетмон урди. Ҳар куни сувга ташна ерга томон бир километрдан канал қазилди. Ойнинг охирида ўттиз икки километрли Лоғон канали қазиб бўлинди. Эслаб кўрайлик, чор амалдорлари Мирзачўлда ўн икки километрли каналини ўн бир йил давомида қурган эдилар. Бироқ Лоғон фақат репетиция бўлган эди. Ўзбекистон ва Тожикистон деҳқонлари асрий орзуни амалга оширишга — Фарғона водийсининг у бошидан бу бошигача сунъий дарё қазишга қарор қилдилар. Бу ерда ишончсизлик билдирган кишилар ҳақида гапириб ўтиришнинг ҳожати ҳам йўқ — бутун жаҳон фарғоналик меҳнаткашларнинг жасоратига қойил қолди. Бир юз олтмиш минг колхозчи 45 кунда узунлиги 270 километрдан иборат каналини қазиди. Кетмон, замбил билан ва тупроқ солинган қопларни орқалаб 16 миллион кубометрдан ортиқ тупроқ қазилди ва ташқарига чиқариб ташланди! Биринчи коммунистик шанбаликлардан ўсиб чиққан куч ўша вақтдаёқ юксалган ва мустаҳкамланган эди. Бу куч — мусобақа эди.

Урушдан илгариги ўша йилларда фақат биргина бизнинг республикамизда суғориладиган ерлар майдони юз минг гектарлаб кенгайди. Етиштирилган пахтанинг миқдори 2.5 миллион тоннадан ошиб кетди. Пахтачилик илмий асосга кўча бошлади. Болалигимизда бизларнинг ҳар биримизга оталаримиз даладан биринчи очилган пахта кўсагини совға қилиб келтиришар эди. Бу ўша вақтда ягона сорт бўлган, эндиликда музейдагина сақланаётган ғўзанинг кичкина қаттиқ кўсаги эди. Олимларимиз, халқ селекционерлари янги, юқори ҳосилли сортларни яратишди ва тобора кўпроқ машинага ҳамда химия воситаларига таянган агротехника усулларини ишлаб чиқишди.

Агар уруш бўлмаганида биз қандай одимлар билан яна олға томон борган бўлардик! Лекин уруш ҳам республика далаларидаги меҳнат ҳужумкорлигини тўхтатолмади. Пахта — бу ёвуз душманга қарши курашда даҳшатли қуролдир. Фронтга кетган ота ва оғалар ўрнини хотин-қизлар, қариялар, болалар эгаллашди. Мамлакат энг муҳим стратегия хом ашёси бўлган пахта билан тўла таъминланиб турилди. Ана шу даҳшатли йилларда ҳам Ленин биз билан бирга бўлди, унинг байроғи жасоратга чорлади, ғалабага, муқаррар ғалабага етаклади. Ғалабага эришилгандан кейин халқимиз янги куч билан тинч меҳнат қилишга киришди.

Ўрта Осиё ерларини қайта ўзгартиришнинг ленинча плани шундай кенг миқёсда амалга оширилдики, бу ҳақда фақат орзу қилиш мумкин эди. Модомики пахта Ўзбекистоннинг асосий ифодаси, куч-ғайратининг асосий мезони экан, тўхтовсиз юксалиш рақамларини яна бир бор келтирамиз. 1958 йили республикада етиштирилган пахтанинг миқдори уч миллион тоннадан ҳам ошиб кетди ва шундан кейинги йилларда етиштирилган пахтанинг миқдори тўхтовсиз ошиб борди. Мана, бир неча йилдирки, Ўзбекистон далаларидан териб олинаётган пахтанинг миқдори тўрт миллион тоннадан ошмоқда! 1.6 миллион гектар майдоннинг ҳар гектаридан олинаётган ўртача ҳосилнинг миқдори 25 центнерга етди. Илғор районлар ва хўжаликларда гектаридан 35-40 центнердан ҳосил олиняпти. Хоразм области бултур ҳар гектар ердан 37 центнердан ҳосил олди.

Ўзбек ери саҳий, бироқ уни саҳий қилган одамлардир. Кузда давлат пунктларида оппоқ пахта тоғлари уюлганда биз Ильич Декретига асосан ерни қайта ўзгартиришда қатнашган кишиларни — олимлар, инженерлар, қурувчилар, Ўрта Осиё ирригациясининг ветеранлари, суғориш ва пахтачиликнинг оқсоқоллари номини чин қалбдан миннатдорчилик билдирган ҳолда эсга оламиз. Пахтачиликни комплекс механизациялаш новаторлари бўлган Т. Охунова, М. Жалолов, В. Тюпко, Жавод Қучиев, М. Дадажонов, Ш. Қудратов, Ҳ. Полвонов ва бошқаларнинг номи эндиликда бутун мамлакатга маълум. Биз юқори ҳосил етиштиришнинг ажойиб усталари колхоз бригадирлари — янгиариқлик Т. Раҳимов, Ҳ. Давлатов, ғузорлик М. Бердиевлар билан фахрланамиз. Улар бултур ҳар гектар ерда 59-64 центнердан пахта етиштирдилар.

Биз ҳозирнинг ўзидаёқ пахта ҳосилининг қирқ процентдан кўпроғини машиналар билан териб оляпмиз. Ильич пахта далаларида «зангори кема»лар карвонини кўрганида қанчалик қувонган бўларди. Колхоз ва совхозларнинг далалари учун ана шу ва бошқа қудратли машиналар бизнинг республикамизда яратилмоқда. Эндиликда Ўзбекистондаги ҳозирги замон индустриясининг юздан ортиқ тармоғи мамлакат халқ хўжалигини зарур техника комплекси билан таъминламоқда.

Республиканинг конструкторлик бюролари ва саноати суғориладиган ерлар техникасини такомиллаштириш устида ишлашни давом эттирмоқда. Юқори унумли пахта терадиган комбайнлар яратганликлари учун конструкторларимиз П. Глазатов, А. Приходько, В. Тютьков, М. Марковга, колхоз механизаторлари Т. Охунова ва Ж. Кучиевларга Ленин мукофоти берилди.

XXIII съезд, КПСС Марказий Комитетининг 1965 йилги март ва шундан кейинги Пленумлари қарорлари деҳқонлар учун янги даврни бошлаб берди. Биз, пахтакорлар бу қарорларни оталаримиз ва боболаримиз 1918 йили машҳур Ленин Декретини қандай кўтаринкилик билан кутиб олган бўлсалар, худди шундай кўтаринкилик билан кутиб олдик. Партия ишнинг моддий томонини саҳийлик билан ҳал қилди, бунга фақат бизнинг социалистик экономикамизгина қодирдир.

Республикада қишлоқ хўжалигининг барча тармоқлари муваффақиятли ривожланмоқда. Баҳорда тут дарахтлари кўм-кўк бўлиб барг ёзади. Йилнинг барча палласида худди сузиб юрган булутлар сингари яйловларда қоракўл қўйларнинг сурувлари аста-секин ҳаракат қиляпти. Наслли йилқиларнинг тўдалари ўтламоқда. Колхоз ва совхозларнинг боғларида ҳамда токзорларида жаҳонда тенги йўқ ширин-шарбат мева ва узум пишмоқда. Амударёнинг қуйи оқимида, Қорақалпоғистон АССР территориясида шоличиликнинг йирик райони вужудга келтириляпти. Мирзачўлни, асирлар давомида бўм-бўш ётган ва ҳозир ҳаёт бахш этилаётган Қарши дашти, Сурхон-Шеробод водийси, Марказий Фарғона ерларини ўзлаштириш кенг миқёсларда олиб бориляпти. Бу юз минглаб гектар янги ерлар демакдир. Ленин Декрети чиндан ҳам амал қилмоқда...

Хўжаликлар гуллаб-яшнамоқда. Юздан ортиқ миллат вакиллари яшаётган ва меҳнат қилаётган ўлкамиз меҳнаткашларининг дўстлиги бузилмас ва қалб қўри билан туташгандир. Ўзбек халқининг қадимий ажойиб нақли бор. «Агар юз авлод бир-бирига қариндош бўлса у ҳеч кимдан қўрқмайди!».

Дўст бошга кулфат тушганда билинади. Республикамиз пойтахтига табиий офат ҳамла қилганда унга Совет Ватанидаги барча халқлар ёрдам қўлини чўзди. Бошқа республикаларга юборилаётган юклар ортилган минглаб эшелонлар дарҳол Тошкент томонга бурилди. Ҳамма нарса худди Ильич чақириғига биноан оч қолган Поволжье районларига, мамлакатнинг саноат марказларига Тошкентдан озиқ-овқат ортилган эшелонлар, дўстлик ва қардошлик эшелонлари йўл олганидек бўлди. Бунинг учун Ильич туркистонликларга алоҳида ташаккур билдирган эди.

Ҳалокатли зилзиладан кейинги дастлабки соатлардаёқ Тошкентга КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев ва СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин етиб келдилар. Совет Армияси жангчиларининг қурувчи отрядлари, барча республикалар оғир жароҳатланган шаҳарни қайта тиклашга киришдилар. Мана шунда совет халқлари қардошлигининг улуғ ҳисси тўла қудрат билан намоён бўлди!

Ўзбекистон аҳолиси ўзларининг жонажон шаҳарларини ғайрат билан қурмоқдалар. Шаҳарнинг турли бурчакларида ҳозирнинг ўзидаёқ унинг янги кўркини белгиловчи архитектура иншоотлари қад кўтарди. Ўзбекистон пойтахтининг марказида масъулиятли қурилиш — янги жаҳоннинг улуғ меъморига халқимизнинг чексиз муҳаббати рамзи сифатида В. И. Ленин Марказий музейи филиали биносининг қурилиши кенг авж олдириб юборилди.

Диёримизда пойдеворини Ленин қурган тарихий ўзгаришлар ҳақида ўйлаганингда хотирангга ўзбек шоири Насрулло Оҳундийнинг «Ленин ва Мирзачўл» поэмасидан қуйидаги сатрлар келади:

Ана у заводлар
пўлатлар кони,
Удир сизнинг, менинг
олтиним, зарим,
Шарафли Ленин деб
аталди номи.
Шу завод тоблаган
ишчи ўзбекни,
Паймони пўлатдан
русни, тожикни,
Доҳиймиз қучоқлаб
кутламоқдалар...
Кўрдим бутун шаҳар,
бутун Бекобод,
Ўзбеклар, тожиклар,
руслар, қозоқлар.

Бутун Ўзбекистон
бутун одамзод.
Гуллардан қўлларда
қизил байроқлар,
Ленин ҳайкалини
очар рост туриб.
Шу буюк инсонда
бахтини кўриб.
Меҳнатимиз шони
сўнмас Ленинdir,
Дўстлигимиз номи
ўлмас Лениндир.
Ленин ўлмагандир,
Ленин барҳаёт,
Лениннинг ўзидир
ҳаёт-чун ҳаёт.

Турсуной ОХУНОВА — Тошкент областидаги Киров номли колхознинг бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ленин мукофотининг лауреати; Идрис ДАВЛЕТОВ — Бухоро областидаги «Коммунизм» колхозининг бош чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Ҳафиз ПОЛВОНОВ — Андижон областидаги Ильич номли колхознинг бригадири, республикада хизмат кўрсатган механизатор; Малика ҲАСАНОВА — Наманган областидаги «Партия XXII съезди» колхозининг бригадири; Холмат МАРОЗИҚОВ — Фарғона областидаги К. Маркс номли колхознинг раиси, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати; Утениёз ТУРИМБЕТОВ — Қорақалпоғистон АССРдаги «Маданият» шоличилик совхозининг бригадири, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Турсунбой ЛАТИПОВ — Сирдарё областидаги «Коммунизм» колхозининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Эргаш ШАМАЕВ — Сурхондарё областидаги «Сайроб» совхозининг чўпони, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Кароматой РУСТАМОВА — Қашқадарё областидаги «Партия XIX съезди» колхозининг раиси, СССР Олий Советининг депутати, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Мадамин МАТКАРИМОВ — Хоразм область Янгиариқ район партия комитетининг секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони; Отақул ҲУСАНОВ — Самарқанд областидаги Ленин номли колхознинг раиси, СССР Олий Советининг депутати.

(«Сельская жизнь», 12 апрель.).

Ўзбекистон ССР

Фан ва техника янгиликлари

ТЕРМОМЕТР ЎРНИДА ТОВУШ

Бизга танамиз орқали сезилаётган температуранинг сон-саноқсиз ҳаво молекулалари эканлигини жуда яхши биламиз. Лекин 30 дан 80 километргача бўлган баландликда атмосферанинг молекуласи шу қадар камки оддий термометр билан ҳаво ҳароратини ўлчаш жуда мушкул бўляпти. Шунинг учун ҳам бир группа совет олимлари янги товуш термометри ишлаб чиқишди. Гап шундаки, бунақанги баландликларда товуш тезлиги кўп жиҳатдан ҳавонинг ҳароратига боғлиқ бўлади. 1967 йили бу термометрни аэростат ёрдамида синаб кўришди. Буни қарангки, товуш термометри ниҳоятда аниқлик билан бир қаторда ҳароратни жуда тез — 0,05 секунд ичида ўлчай оларкан.

УЧҚУН ПЎСТЛОҚ АРЧИЙДИ

Қоғоз ёғочдан тайёрланади. Лекин уни қоғозга айлантириш учун пўстлоғини тозалаб арчиш керак. Бир қараганда бу бунчалик оғир-мас машина уни бир пасда шипшийдон қилиб қўя олади. Бироқ, ҳамма дарахтлар ҳам осонликча арчилавермайди. Айниқса, тоғтерак, қайинга ўхшаш дарахт ёғочлари машинанинг «додини» беради. Совет ихтирочилари яқинда машинани бу ташвишдан қутқаришди. Улар ўйлаб топган янги машинанинг на тиши бор, на пичоғи. Махсус қурилма орқали ўтаётган ёғоч танасига қатор электродлардан электр учқунлари «ёғдирилади». Қарабсизки, машина ичидан ҳар қандай ёғоч ҳам топ-тоза бўлиб чиқиб келяпти.

НУР БРАКНИ ЁҚТИРМАЙДИ

Совет Иттифоқининг шиша заводлари ҳар йили тўрт ярим миллиард дона бутилка ва банка ишлаб чиқаради. Шуларнинг ҳаммасини қўлда кўз билан текширилади. Чунки машина бутилканинг дарз кетганлигини аниқлай олмайди. Худди шунинг учун ҳам совет инженерлари шишаларни текширувчи контролёр сифатида электр нуридан фойдаланишни лозим топишди. Тажрибалар шуни кўрсатдики, бутун бутилкалар 80 минг вольтгача бўлган токка бардош берар экан. Агар у синиқ ёки дарз кетган бўлса 5 минг вольтдан зиёд токни «кўтаролмас» экан. Шундай қилиб контролёр — нур — брак шишаларни дарҳол ажратиб бера олади. Яна шуниси муҳимки, бунақанги юксак қувватли ток кишининг учун сира ҳам хавфли эмас.

ИККИ МОТОРЛИ ТРАКТОР

Тракторни қоқ ўртасидан бўлишди. Сўнгра ўнг ва чап ғилдираклар устига биттадан мотор ўрнатиб ҳар икки ярим тракторни баланд қурилма орқали бир-бирига туташтиришди. Натижада боғ, узумзор ва мевазорларда ишлайдиган тенги йўқ трактор бунёдга келди. Тракторнинг ғилдираклари қатор оралаб, унинг устидаги махсус қурилма эса ток пояси ёки смородина шохлари устида сузиб юради. Ҳар бир ғилдирак орқасидан плуг ёки борона тиркалган бўлади. Бу эса бир тракторга нисбатан икки баравар кўпроқ ерни ҳайдаш имконини беради. Тракторнинг яна бир қулай томони шундаки, у турган жойида бурила олади.

«ЗНАНИЕ-СИЛА»дан.

Тошкент область Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозида ўнлаб агрегат билан чигит экилмоқда. Суратда: 5-бригада даласида чигит экиш пайти тасвирланган.

И. Глауберзон фотоси.

ШАҲАР — ҚИШЛОҚҚА

МАСЪУЛИЯТ

«Ташавтомаш» заводининг тамғаси босилган прицепларни мамлакатимизнинг турли томонларида ва ҳатто хорижий мамлакатларда ҳам учратиш мумкин. Чунки бу машинанинг сифати яхшиланиб, чидамлилиги ортиб бормоқда.

КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленуми қарорларини амалга ошириш учун курашаётган машинасозлар нуқул юқори сифатли маҳсулот тайёрлаш тадбирларини дадил амалга ошираётирлар. Стандартчиларнинг республика кўригида завод маҳсулоти иккинчи ўринни эгаллади. Завод фахрий ёрлиқ ва пул мукофоти билан тақдирланди. Бундай катта муваффақиятга машинасозларнинг зиммаларидаги масъулиятни чуқур тушунганликлари, шунга яраша ишлаётганликлари натижасида эришилди.

Корхона меҳнаткашлари тайёрлаётган маҳсулотнинг сифатини жаҳон стандартлари даражасига кўтаришга аҳд-паймон қилдилар. Улар шундай масъулият билан ишлаб қувончли натижаларга эришмоқдалар. «ТМЗ-879» маркали пахтани узоқ масофага ташишга мўлжалланган автомобиль прицеплари қишлоқ хўжалиги машиналари ва ускуналари халқаро кўргазмасида олтин медаль билан мукофотланди.

Тошкент тамғаси босилган машина довруғи ортиб бораётганлигини биргина мисол билан изоҳлаш мумкин бўлар. Куба республикаси Италияда тайёрланган прицепларни олишдан воз кечди. Озодлик ороли ўтган йилдан бошлаб Тошкент прицепларини сотиб ола бошлади. Кейинги бир йилда Куба учун завод тўрт тонна юк кўтара оладиган трактор прицепларидан 530 тасини юборди.

Конструкторлар ва технологлар қишлоқ механизаторларининг фикр-мулоҳазаларини ҳисобга олмоқдалар. Бундай мулоҳазалар қишлоқ хўжалигини механизациялаш даражаси ортиб бораётганлиги муносабати билан юзага келяпти, албатта. Масалан, прицепларни хўжаликларда синаб кўриш уларнинг борти ёнидаги очиладиган системанинг мустаҳкамлигини ошириш зарурлигини таъкидлади. Шундай қилинди ҳам. Прицепнинг узеллари сифати яна ҳам яхшиланди ва мустаҳкамланди. Бу 1,6 минг сўм тежам беряпти. Узелларни бошқача қилиб тайёрлаш ва ўрнатиш қишлоқ механизаторларининг меҳнатини енгиллаштирди. Эндиликда прицепларни дала шароитида йиғиш ва уларни қисмларга ажратиш осонлашди.

Прицепнинг олд қисми кўтаргичлари мустаҳкамлигини оширишни ҳам ҳаётнинг ўзи тақозо этди. Бу ҳам амалга оширилди. Шу тадбирнинг ўзиёқ 12 минг сўм фойда келтиради. Машиналарнинг ишлатилиши осон бўлиши учун уларнинг бортларини яна ҳам бақувватроқ қилиш зарур бўлиб қолди. Қишлоқ механизаторларининг бу талаби ҳам қондирилди.

Заводда кўчма бортлар ишлаб чиқариладиган алоҳида участка ташкил қилинди. Илгари машинанинг бу қисмлари кооперация йўли билан бошқа корхонадан олинарди. Кўчма бортлар тайёрланадиган участка барпо қилинганлиги заводга катта фойда келтирмоқда: ҳам прицеплар сифатини ошириш ва ҳам йил сайин 395 минг сўм иқтисод қилиш имконини беряпти.

Машинасозлар маҳсулот сифатини яхшилашга қаратилган шу каби муҳим масалаларни йўл-йўлакай ҳал қилиб бормоқдалар. Саратовликлар усули ҳам жуда иш бериб қолди. Бундай усулга корхона 1964 йилдаёқ ўтган эди. Ҳозир заводда нуқсонсиз маҳсулот тайёрлашнинг 1970 йилгача бўлган тадбирлари ишлаб чиқилди ва амалга оширилияпти. 2-механика, шассилар, халқ истеъмол буюмлари ишлаб чиқариш цехлари нуқсонсиз маҳсулот тайёрлаш усулида яхши натижаларга эришмоқдалар.

Прицепларнинг ғилдираклари махсус цехда йиғиладиган бўлди. Бу ерда яқинда гайка бурагич янги ускуна ўрнатилди. Эски гайка бурагичлар ҳам бошқа мақсадларда фойдаланиляпти. Бош инженер ҳузурида цех раҳбарлари ва старший технологлар кенгаши тузилди. Кенгаш ишга киришди. Унинг йиғилишларида ўлчов асбобларидан фойдаланиш масалалари кенг муҳокама қилинди. Чунки ўлчов асбобларидан нотўғри фойдаланиш, уларни ёмон сақлаш, ўз вақтида текшириб турмаслик брак маҳсулот ишлаб чиқарилишига сабаб бўлади. Ўлчов асбобларидан фойдаланиш қоидаларига амал қилмаганларга жарималар солинади, маъмурият йўли билан тартибга чақирилади.

Техника назорати бўлими ва бош инженер барча цехларда сифат кунларини мунтазам ўтказиб турибди. Бу эса технологиянинг бузилиши, брак маҳсулот ишлаб чиқаришнинг олдини олишда муҳим роль ўйнаяпти. Цехларда контролёрсиз ишлаётган ишчилар кўпайиб бормоқда. Асбобсозлик цехининг слесари А. Ғаффоров 15 йилдан буён шу корхонада ишлайди. Кейинги йилларда у ўзи тайёрлаган маҳсулотларга ўзи тамға қўйиб чиқаряпти. Бу цехда ўз тамғасини босиб чиқараётган ишчилар сони ортиб боряпти. Металл йўнувчи А. Юсуфбеков, мастерлардан Д. Третьяков, А. Абдураҳмонов ва бошқа ўртоқлар сифатли маҳсулот тайёрлаш мусобақасида пешқадамлик қилаётирлар.

Конструкторлар ва заводнинг барча ишчилари эгаллаган марралар билан кифояланиб қолмаяптилар. Улар прицепларнинг ҳамма жиҳатларини мукаммаллаштириш учун ҳаракат қилмоқдалар. Прицепларнинг кўтаргичлари ҳам яқин орада такомиллаштирилади.

Кўриниб турибдики, завод коллективи сифат учун кураш мусобақасини доҳиймиз В. И. Ленин юбилейига тайёргарлик даврида яна ҳам авж олдиряпти. Агар ўтган йили қишлоқ меҳнаткашлари 33 минг прицеп олган бўлсалар, бу йил камида далаларга 38 минг дона прицеп жўнатилади.

Б. АКСАНИЧ,
Ҳ. КАРИМБЕРДИЕВ.

ЯШИЛ БЕЛБОҒ

БУХОРО, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Қизилқум сийнасида қуёш нур пуркаяпти. Яқин кунларда кучли шамоллар қумни учириб, улкан газ қувурлари, йирик иншоотларнинг устини очиб ташлаш эҳтимоли бор. Бунинг олдини олиш учун Бухоро ўрмон хўжалигининг ходимлари бир неча ўн километр масофага саксовул уруғи экдилар.

Бепоён барханларда «яшил деворлар» вужудга келтиришда қудратли машина - механизмлар ўрмончиларга мадад бермоқда.

Навоий, Зарафшон шаҳарлари атрофида кўчма қумларга қарши барпо этилган яшил белбоғ — саксовулзорларни парвариш қилиш, озиқлантириш ишлари самолётлар ёрдамида амалга оширилмоқда. Қанотли «агроном»лар ўрмон хўжалиги ходимлари билан ҳамкорликда яшил тўсиқларни барқ уриб ривожланиши учун қулай шарт-шароитлар яратиб беришаётир.

Бухоро ўрмон хўжалигининг махсус бригадалари Аму-Бухоро машина канали, Ғарбий Ромитан коллектори, Шўркўл массивларида сув йўллари, ирригация иншоотларини кўчма қум ҳамласидан сақлаш чора-тадбирларини амалга оширишга киришдилар. Шундай қилиб Қизилқум белига боғланган яшил белбоғлар газ қувурларини қум кўчиб усти очилиб қолишидан, янги шаҳар ва аҳоли пунктларини муҳофаза қилишга хизмат қилади.

Т. НАЗИРОВ.

ТОШКЕНТ КОМСОМОЛИ 50 ЁШДА

14 апрель эрталаб пионерлар Тошкентда яшовчи партия ва комсомол ветеранларининг уйларига гулдасталар кўтариб келишди... Шу пайтда мактаб ўқувчилари Совет ҳокимияти учун курашда ҳалок бўлган жангчиларнинг ўртоқлар мозорида фахрий қоровулликда турар эдилар... Совет кишиларининг кекса авлодини иззат-ҳурмат билан эсга олиш кунида Тошкент комсомол ташкилотининг 50 йиллигига бағишланган тантаналар ҳафтаси бошланди.

Республика пойтахтининг йигит ва қизлари бу тантаналарни «эллик кунлик зарбдор» юбилей вахтасида тайёрланган меҳнат совғалари билан кутиб олишди. Тўқимачилик комбинатининг ёшлари пландан ташқари саккиз юз минг метрга яқин газлама тайёрладилар, трактор йиғув заводининг комсомол ва ёшлари пландан ташқари уч машина ишлаб чиқардилар.

Комсомолларнинг кекса-ёш авлоди кечқурун 14 Туркистон комиссари ҳайкали ёнига ва Совет ҳокимияти учун курашган қаҳрамонларнинг ўртоқлар мозорига тўпланишди. Бу ерларда бир неча минг киши иштироки билан митинглар бўлди. Партия ва комсомол ветеранлари ёшларни табрикладилар. Йигит ва қизлар Лениннинг ишига содиқ бўлиб қоламиз, ота ва боболаримизнинг муқаддас традицияларини давом эттирамиз, деб қасамёд қилдилар.

Тантаналар ҳафтасининг ҳар бир куни Ленин комсомоли мукофотланган орденга бағишланади. Байрамда қатнашиш учун Ўзбекистон ва Тошкент комсомолининг ташкилотчилари, Ўрта Осиё республикалари, Қозоғистон ва Россия Федерациясидаги бир қанча шаҳарларнинг комсомол делегациялари келишди.

Шаҳарда комсомолнинг кучи билан биринчи марта барпо этилган иншоотларга тантанали вазиятда ёдгорлик лавҳалари қўйилади. 18 апрелда шаҳар комсомол комитетининг тантанали пленуми ўтказилади.

(ЎзТАГ).

ЎЗБЕКИСТОН ЎҚУВЧИЛАРИ УЧУН

Мактаб фан кабинетларини асбоб-ускуна, кўргазмали ўқув қуроллари билан таъминлашда Ўзбекистон ўқув кўргазма қуроллари ва мактаб жиҳозлари савдо бошқармаси бир талай ишлар қилди. Ўзбекистондаги 7,5 минг мактабнинг деярли ҳаммаси керакли кўргазмали ўқув қуроллари ва жиҳозлари олди.

Бошқарма бу йил Москванинг 2-физика асбоблари заводидан 290 минг, физика-электр заводидан 163 минг, Москва мактаб ускуналари ишлаб чиқарадиган корхонадан 159 минг, Ленинград заводларидан 236 минг сўмлик маҳсулот олади.

Биргина Россия Федератив Республикасидаги 90 завод бу йил Ўзбекистон мактаблари учун 101 миллион 781 минг сўмлик асбоб-ускуналар, ўқув қуроллари ва бошқа керакли буюмлар юборади.

Ўзбекистон ўқувчиларига «Узглавснабсбыт», «Узглавразноснабсбыт» ва «Союзглавреактив» корхоналари шунингдек, Украина, Грузия ва бошқа республикалар ҳам турли асбоб-ускуналар беради.

Республика мактабларида мактаб ишлаб чиқариш мастерскойлари слесарлик иши учун ишлатиладиган асбоб-ускуналар, станокларга ҳам эга бўлдилар. Яна бу мактабларга техника асбоблари, кўргазмали ўқув қуроллари «КПШ», «Украина», «Маяк» ва бошқа турли номдаги киноаппаратлар, диафильмлар ва бу аппаратларга керакли лenталар, телевизор, магнитофон, радиоузел ва радиоприёмниклар олинди.

Республикадаги болалар боғчаларининг кўпчилигига Латвия ССР заводларида ишлаб чиқарилган «Пилла» номли пианино келди. Болалар боғчаларига яна 1500 «қурувчи ўйинчоқ» ва кичкинтойларни саноққа ўргатиш учун 5 мингта ҳисоблаш счёти жўнатилди. Республикамиз мактаблари политехника билимини ошириш учун зарур бўлган машиналар ва бошқа ускуналарни ҳам олдилар.

Р. ИСҲОҚОВ.

Китоблар оламида

ҚИШЛОҚ СОВЕТИ

Яқинда «Ўзбекистон» нашриёти босмадан чиқарган «Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Совети» номли китоб олимлар ва тажрибали совет ходимлари ҳамкорлигида ёзилган. Китобнинг дастлабки «Қишлоқ Советлари — маҳаллий ҳокимият органидир» бобида В. И. Лениннинг Совет давлати ҳақидаги таълимотига асосланиб қишлоқ Советларининг экономика ва маданиятни ривожлантириш, социалистик қонунчиликни мустаҳкамлашдаги роли, шунингдек ҳуқуқ ва бурчлари баён қилинади.

Китобнинг иккинчи бобида депутатларнинг ҳуқуқлари ва вазифалари тўла баён қилинган. Қишлоқ Совети депутати — давлат арбобидир. Ҳар бир депутатнинг биринчи галдаги вазифаси, деб кўрсатилади китобда, илғор новатор, социалистик мусобақа ташаббускори бўлишдир. Колхоз ва совхоз ишлаб чиқаришида ўзига топширилган участкада шахсан намуна кўрсатиб меҳнат қилиш билан бирга меҳнаткашлар ўртасида ташкилотчилик ролини ўйнаши лозим.

Маданий-оқартув масалаларини ташкил этишга катта эътибор бераётган қишлоқ Советларининг тажрибалари айниқса қизиқарлидир. Хива районидаги Журен қишлоқ Советида 1966 — 1967 йилларда 30 та лекция ўқилган, 250 дан ортиқ суҳбат, 4 марта адабий ва 2 марта тематик кеча ўтказилган. Бу ерда кўргазмали агитацияга катта эътибор берилиб, тематик стендлар кўргазмаси ташкил қилиниб турилади. Самарқанд районидаги Даштакибоlo қишлоқ кутубхонасида доимий китобхонлар сони бир ярим минг кишидан ошади. Иккита кўчма кутубхона бўлиб, 20 нафар жамоатчи китоб тарқатувчилар кутубхонага кўмаклашадилар. Бу хайрли ишда қишлоқ Советлари қандай муҳим роль ўйнагани китобда батафсил кўрсатиб берилган. Шунингдек китобда халқ маорифи ва соғлиқни сақлаш комиссияларининг иш фаолиятларига доир материаллар ҳам диққатга сазовордир.

Китобда айрим жузъий камчиликлар ҳам бор. Фикримизча, китобда қишлоқ Советларининг халқ маорифи, соғлиқни сақлаш доимий комиссияларининг ишлари анча юзаки ёритилган. Маълумки қишлоқ Советлари бюджет маблағлари, колхозлар, матлубот жамиятлари ва касаба союзлари маблағларини жалб қилиш ҳисобига мактабларда умумий таълим фондини барпо этадилар ва унинг маблағларини сарфланиши устидан назорат қиладилар. Бундан ташқари айрим қишлоқ Советлари бюджет маблағи ва колхоз маблағларини бирлаштириб, янги даволаш муассасалари қуриш, мавжуд шифохоналарни кенгайтириш ва жиҳозлашга ёрдам берадилар. Китобда ана шундай муҳим тажрибалар умумлаштирилмаган. Бундан ташқари китобдаги кўпчилик мисоллар 1966 йилга доир, демак, бундан икки-уч йил олдин қилинган ишлар ҳақида гап боради. Маълумки, китобхонларни янги фактлар қизиқтиради. Кўрсатилган камчиликларга қарамасдан ўзбек тилида меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Совети ҳақида салмоқли асар яратилиши қувончлидир.

Ҳ. СОБИРОВ,
Тошкент халқ хўжалиги институти кафедра мудири.

Шифокор минбари

ТЕРИНИ ЭҲТИЁТ ҚИЛИНГ

Теридаги касалликлар терининг яллиғланиши натижасида келиб чиқади. Бу эса стрептококк ва стафилококк деб аталувчи микроблар орқали соғ одамга юқади. Микробларни эса оддий кўз билан кўриб бўлмайди. Стафилококк ва стрептококк микроблари ҳавода, тупроқда, сувда, кийимларда ва ҳар хил таомларда учрайди. Терининг шилинган, бузилган жойига тушса, ўша ерида яллиғланиш пайдо бўлади. Тери йиринглаши касаллиги, айниқса, қишлоқ хўжалиги билан шуғулланувчилар орасида кўпроқ учрайди. Бундай касалликлар рўй берганда тезлик билан даволатиш зарур.

Одатда йиринг пайдо қилувчи микроблар аввал терининг устки қисмини зарарлантиради. Агар ўз вақтида чора кўрилмаса, касаллик кучайиб, терининг ўрта ёки остки қисмига ҳам ўтади. Сизлоғич, чипқон, хўппоз, ҳуснбузар, эктима, гидроденит, юқумли ширинча (сачратқи) ва бошқа касалликлар келиб чиқиши мумкин.

Терида йирингли касалликларнинг пайдо бўлишига сабаб нима? Олимларнинг маълумотларига кўра, 1 сантиметр соғ терида бир неча мингдан бир неча миллионгача турли микроблар, шу қаторда йирингли касалликларни келтириб чиқарувчи микроблар «жойлашган» бўлади. Одам ҳаммомга бир тушганда бир қанча миллионлаб микробдан халос бўлар экан.

Йирингли касалликларнинг пайдо бўлишига асосан учта сабаб бор: биринчиси терида, албатта, касал юқтирадиган стафила ва стрептококкнинг бўлиши, иккинчиси — терининг шилиниши, кесилиши, куйишидир. Жароҳатланган жойлар орқали эса баданга микроблар киради. Учинчиси — организмнинг қуввати камайиб, касалликка қарши кураша олмаслигидир.

Демак, тез-тез ҳаммомга тушмайдиган, вақтида ички кийимларини, ястиқ жилди, чойшабларини алмаштирмайдиган кишилар тери касаллигига кўпроқ учрайдилар.

Тери узоқ вақт совуқ қотганда ундаги ёғ ва тер безларининг иши бузилиб, ёрилади. Ёрилган жойга эса йиринглатувчи микробларнинг тушиши оқибатида терида турли яралар пайдо бўлади.

Терини шилиниш, кесилишдан сақлаш керак. Агарда терида йирингли касалликлар пайдо бўлса, чўмилиш қатъиян ман қилинади. Чунки стафила ва стрептококклар касалланган жойдан соғ терига сув орқали ўтиб, касалликни бутун баданга тарқатиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги машиналари комбайн, трактор ва бошқа турли техника асбобларини озода тутиш — механизаторларда турли тери йирингли касалликларнинг олдини олади.

Ҳар бир колхоз бригадасида, совхоз бўлимида ёки РТС да биринчи ёрдам аптечкаси бўлиши керак. Қишлоқда ҳамма вақт очиқ ҳаво, шамол ёки офтоб таъсирида ишлайдиганлар учун кўпроқ терини юмшатувчи глицерин, вазелин, ланолин сақлаш керак. Буларни ишдан олдинроқ суртилса тери юмшаб, ёрилмайди, яраланмайди ва турли йирингли касалликлар ҳам пайдо бўлмайди.

Беморлар ўз вақтида врачга учрашишлари ва уларнинг маслаҳатини тўлиқ бажаришлари керак. Тиббий ёрдамга қанчалик вақтлироқ мурожаат қилинса, касаллик шунча тез ва осон тузалади.

У. МИРАҲМЕДОВ,
медицина фанлари доктори.

ЖАНГОВАР ФАРЗАНДЛАРИМИЗ ҲАЁТИДАН

ЛОЧИНЛАР

Учувчилар... Қўрқмас, жасур кишилар. Шу боисдан халқимиз уларни ҳурмат билан «пўлат қанотларимиз» деб аташади. Мен сизларга ана шу шарафли касбни эгаллаётган ўзбек ёшлари ҳақида ҳикоя қилмоқчиман. Яқинда билим юртида бўлдим.

Мана, самолёт учиш майдонида турибди. Учувчи радио орқали парвозга рухсат сўради. Учиш бўйича раҳбарнинг:

— Рухсат этаман, деган сўзлари ҳавода жаранглади

А. САИДОВ.

И. АМИНОВ.

М. МАҚСУМОВ.

«Пўлат қуш шиддат билан ҳавога кўтарилди.

Мен учишлар бўйича раҳбардан, самолётни моҳирлик билан бошқараётган азамат 1-класс учувчи бўлса керак, — деб сўрадим. Подполковник мийиғида кулиб: — Йўқ, у учувчи эмас, 3-курс курсанти Мақсумов, ҳамшаҳрингиз деди.

Самолётнинг қўнишини сабрсизлик билан кута бошладим. Ниҳоят кумушранг қуш қўниш майдонидаги «Т» белгиси олдига келиб қўнди. Учиш раҳбари эса журналга «аъло» баҳо қўйди. Орадан бир оз вақт ўтгач, олдимизга келишган, барваста йигит келди. У билан суҳбатлашдим.

«Мен болалигимданоқ учувчи бўлишни орзу қилардим, — деб ҳикоя қилди Мақсумов. Шунинг учун Оренбург олий ҳарбий авиация билим юртига ўқишга кирдим. Билим юрти мен учун ҳаёт мактаби, чиниқиш мактаби ролини ўтамоқда. Жисмонан чиниқиб, учувчилик санъатининг сирларини ўрганаётирман. 1968 йилнинг 7 майи ҳаётимда унутилмас кун бўлиб қолади. Шу куни реактив самолётида инструктор билан биргаликда биринчи марта учдим. 13 июнда эса биринчи марта мустақил учиб, қўниш майдонига муваффақиятли қўндим. Эзгу орзуйим ушалаётганидан беҳад мамнунман».

Ҳозир курсант Мақсумов Л-29 самолётида бемалол парвоз қилмоқда. ИЛ-28 самолётини бошқаришни ҳам ўрганаётир. Бўлажак учувчи меҳнатсеварлиги, интизомлилиги билан дўстларинингтина эмас, командирларининг ҳам ҳурматини қозонган.

Учувчилик касбини эгаллаётган, Ватан олдидаги фарзандлик бурчини шараф билан ўтаётган ўзбекистонлик ёшлар бу ерда кўплаб топилади. Янгийўллик сержант А. Саидов, самарқандлик И. Аминовлар ана шулар жумласидандир. Сержант А. Саидов 3-курсда таълим олмоқда. У назарий тайёргарлик аълочиси ҳисобланади. Сержант самолётни бошқариш, аэродинамика ва учиш динамикаси масалаларини мукаммал ўрганмоқда. У билим юртини олтин медал билан битиришга интилмоқда, И. Аминов эса ҳарбий учувчи бўлиш ниятида.

Юрагида ғайрат жўш уриб турган бу ёшларнинг Она-Ватанга бўлган чексиз муҳаббат, Коммунистик партия ишига садоқат ҳислари юксак парвозларга илҳомлантирмоқда. Улар оталар жасоратининг муносиб ворислари бўлиб етишиш, уларнинг жанговар шуҳратини янада ошириш, бепоён Ватанимиз чегараларининг дахлсизлигини сақлаш, космосни забт этишни шиор қилиб олганлар.

И. КУРГУЗОВ.

ХАБАРЛАР, ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

Оламда НИМА ГАП

ЛЕНИН ЮБИЛЕЙИГА ТАЙЁРГАРЛИК

ПРАГА. ТАСС мухбири Т. Мартинова хабар беради:

Чехословакия жамоатчилиги В. И. Ленин туғилган куннинг 99 йиллигини кенг кўламда нишонлашга тайёргарлик кўрмоқда. Шу кунларда Прагадаги В. И. Ленин музейи катта ишлар олиб бормоқда. Музей ташкил топганига ўн беш йил тўлди. Унда бутун дунё меҳнаткашларининг йўлбошчиси В. И. Лениннинг ҳаёти ва фаолияти тўғрисида бой материал тўпланган. Музейдаги экспонатлар томошабинларни Улуғ Октябрь социалистик революциясини тайёрлаш соҳасида В. И. Ленин қилган жуда катта ишлар билан таништиради, Лениннинг дунёни революцион тарзда ўзгартиришдаги ролини ҳикоя қилади, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг жипслиги учун Ленин ғояларининг улуғ аҳамиятини тасвирлайди.

Музейда большевикларнинг Прага конференциясига алоҳида ўрин берилган. Бу ерда конференция қандай ўтганлигини, В. И. Лениннинг ва бошқа конференция делегатларининг ўша кунларда Прагада кечирган ҳаётини тасвирловчи жуда кўп ҳужжатли материаллар қўйилган. Ленин туғилган кунга аталиб, музейда революцион мавзудаги совет фильмлари фестивали очилади, шунингдек, Ленинга бағишланган суҳбатлар туркуми ўтказилади.

Фабрика ва заводларда, мактаб ва муассасаларда, ҳарбий қисмларда Ленинга бағишланган кечалар ва суҳбатлар бўлиб ўтмоқда. Чехословакия—Совет дўстлиги союзининг маҳаллий бўлимлари ҳам В. И. Ленинга бағишлаб кечалар ўтказмоқда.

Чехословакия Компартияси Марказий Комитети секретариатининг қарорига биноан В. И. Ленин туғилган кунда пойтахтдаги маданият ва истироҳат боғида шонли санага бағишланган тантанали йиғилиш бўлади. Братиславада, республиканинг область ва район марказларида ҳам В. И. Ленин туғилган кун шарафига тантаналар ўтказилади.

Бурунди Республикаси — Марказий Африкадаги энг ёш давлатлардан бири. Бурунди мустақилликка эришган биринчи кунданоқ у билан Совет Иттифоқи ўртасида дўстона муносабатлар ўрнатилди. Ҳозир бу ерда бир группа совет мутахассислари ишламоқдалар. Суратда: москвалик Наталья Демидчик ўз ёрдамчиси Бедде Бипфубуза билан рентгендан олинган суратни кўздан кечирмоқдалар.

В. Евсеев фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

БОСҚИНЧИЛАР СУРИЯ ҚИШЛОҚЛАРИНИ ВАЙРОН ҚИЛМОҚДАЛАР

НЬЮ-ЙОРК, 14 апрель. (ТАСС). Суриянинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили Исроил оккупациячи қўшинларининг Сурия қишлоқларини доим вайрон қилаётганлигига доир янги фактларни Хавфсизлик кенгашининг раисига расмий суратда маълум қилди.

Исроил бульдозерлари 6 апрелда Суриянинг босиб олинган Абу Зайтун қишлоғидаги уйларни вайрон қилди, 7 апрелда эса, Тал Ас-Сайки ва Ар-Разаний қишлоқларидаги уйларни бузиб ташладилар. Исроилликлар 8 апрелда Хан Ал-Жуҳадар қишлоғидаги деҳқонларнинг уйларини вайрон қилдилар.

БОНН МИНИСТРИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

БОНН, 14 апрель. (ТАСС). Боннинг кўчирилган шахслар ишлари бўйича министри Винделен Дюссельдорфда Силезия немислари слётида нутқ сўзлаб, Европадаги мавжуд чегараларни тан олмаслигини яна йўқлаб чиқди. «Рейнише пост» газетаси бугунги сонида хабар беради: Бонн министри Ғарбий Германия аҳолисини «парламентда Польша ихтиёрига ўтиб кетган территориялардан расмий суратда воз кечишни йўқлаб чиқувчи кўпчиликнинг вужудга келишига халақит бериш учун бундестаг депутатларига таъсир кўрсатиш»га чақирди.

ВАРШАВА ШАРТНОМАСИДА ҚАТНАШУВЧИ ДАВЛАТЛАР ХАВО ҲУЖУМИДАН МУДОФАА ҚЎШИНЛАРИНИНГ МАШҚИ

Бирлашган қуролли кучлар штабининг планига мувофиқ, шу йилнинг 14-16 апрель кунларида Польша, Чехословакия, Венгрия территориясида, Совет Иттифоқи ва бошқа мамлакатларнинг ғарбий районлари территориясида Варшава Шартномасида қатнашувчи давлатлар хаво ҳужумидан мудофаа қўшинларининг машқи ўтказилмоқда.

Бу машқда авиация, зенит ва радиотехника воситалари, алоқа қисмлари ҳамда бошқа ёрдамчи хизмат қисмлари қатнашмоқда.

Варшава Шартномаси мамлакатлари армиялари ҳаво ҳужумидан мудофаа қўшинларининг қўмондони Совет Иттифоқи Маршали П. Ф. БАТИЦКИЙ бу машқларга раҳбарлик қилмоқда.

ЖАЗОИР ХАЛҚ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ

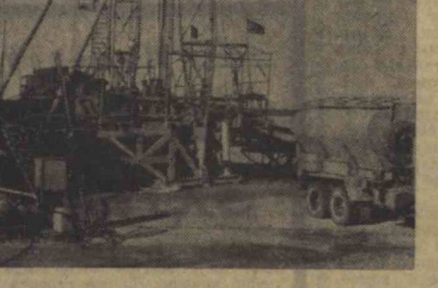

Саҳрои Кабирда туристлар учун махсус меҳмонхоналар — кигиз ўтовлар тикланган. Уларда турист ёки йўловчи учун барча шароит мавжуд. Юқоридаги суратда ана шу ўтовларнинг бирига жойлашган «Бедуин» меҳмонхонаси. Совет агрономи Александр Ковалев мана тўрт йилдирки, Жазоир Халқ Демократик Республикаси қишлоқ хўжалиги министрлигининг «Сиди Мади» тажриба станциясида ишлаб келмоқда. У бу ерда жазоирликларга Саҳрои Кабир воҳасида пальма ва сабзавот етиштиришда ёрдам бермоқда. Уртадаги суратда А. Ковалев ўзининг жазоирлик ҳамкасби билан иш устида. Пастдаги суратда эса Саҳрои Кабир қумларида жойлашган Тугурт шаҳри яқинида ўрнатилган қудуқ ковловчи қурилма тасвирланган. Бу қурилмада 18 совет мутахассиси — инженерлар, бурғуловчи усталар ва машинистлар хизмат қилмоқда. А. Мельников фотолари. АПН.

ҒАРБИЙ ГЕРМАНИЯ КОММУНИСТЛАРИНИНГ СЪЕЗДИ

ЭССЕН, 14 апрель. ТАСС мухбирлари Ю. Борисов ва В. Серов хабар берадилар:

Эссен шаҳрида ўтаётган Германия Коммунистик партияси съезди ишининг иккинчи куни 12 апрель кечқурун партия раҳбар органларини сайлаш якунлари тўғрисида раислик қилувчи берган маълумот билан очилди. Съезд делегатлари яширин овоз бериш йўли билан Курт Бахман Германия Компартиясининг раиси қилиб сайланганлиги тўғрисидаги хабарни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар. Герберт Мис Германия Компартияси раисининг ўринбосари қилиб сайланди. Бундан ташқари партиянинг 87 кишидан иборат составда правлениеси ҳам сайланди.

Курт Бахман — немис ишчилар ҳаракатининг ветеранидир. У нацистлар диктатураси йилларида антифашист қаршилик ҳаракати сафларида туриб актив кураш олиб борди. Уни гестапо қамоққа олган, нацистларнинг жазо лагерларида бўлган. К. Бахман — Ғарбий Германия антифашист ташкилотининг, яъни нацизм вақтида таъқиб этилган кишилар бирлашмасининг асосчиларидан биридир. У, шу йиллар мобайнида реакцияга қарши, Ғарбий Германияда янги нацизм ва милитаризмнинг бош кўтаришига қарши фидокорона курашди.

Делегатлар ГКП программа баёнотини якдиллик билан қабул қилганликлари Германия Коммунистик партияси съезди иккинчи — якунловчи кунининг муҳим воқеаси бўлди. Съездга тайёрланиш чоғида бу ҳужжат лойиҳаси партия маҳаллий ташкилотларининг йиғилишлари ва конференцияларида кенг кўламда муҳокама қилинди.

Программа баёнотида ГКП Германия Федератив Республикаси ишчилар синфининг марксча партияси эканлиги таъкидлаб ўтилади. ГКП фаолияти Маркс, Энгельс ва Ленин таълимотига асосланғандир. У, ўзини халқаро ишчилар ҳаракатининг бир қисми деб билади.

Баёнотда ГФРнинг ички ва ташқи аҳволи таҳлил қилинган, ГКП ҳаракат программаси баён этилган.

Съезд бундестагга ўтказиладиган сайлов муносабати билан мурожаатнома қабул қилди. Унда ГКП Ғарбий Германиядаги барча демократларни сайловда «демократик тараққиёт акциялари» номзодларини қўллаб-қувватлашга чақиради.

Съездда ГКП раисининг ўринбосари Герберт Мис якунловчи нутқ сўзлади. У, съезд ишларини якунлар экан, бундай деди: «Ҳа, биз коммунистлар ўз кучимизга ишонамиз. Биз ўз программа баёнотимизда ГФРни демократик асосда янгилаш йўлини кўрсатиб бердик. Съезд Ғарбий Германияда янги куч — Германия Коммунистик партиясини вужудга келтирди».

Г. Мис ГКП съездини ёпиқ деб эълон қилади.

Съезд делегатлари баланд руҳ билан пролетариат гимнини «Интернационал»ни ижро этадилар.

Шу куни ГКП правлениесининг мажлиси бўлиб ўтди. У, правлениенинг 9 кишидан иборат составда президиумини сайлади. (ЎзТАГ).

ЎЗБЕК ОЛИМЛАРИНИНГ ЧЕТ ЭЛЛИК ШОГИРДЛАРИ

Узбекистон олимларининг раҳбарлигида мураккаб тажрибалар ўтказиш, ўз илмий малакасини оширишни истовчи чет эллик тадқиқотчилар тобора кўпайиб бормоқда. Венгрия Фанлар академияси изотоплар институтининг аспиранти Ласло Лакоши Узбекистон ССР Фанлар академиясининг Ядро физикаси институтида кенг экспериментлар программасини яқингинада бажариб бўлди. У республикамизда бир ой турди. Ёш олим ўз илмий изланишларини институт директорининг ўринбосари Б. С. Мазитов раҳбарлигида олиб борди.

Венгер тадқиқотчиси ўтказган тажрибаларнинг мақсади саноатда ишлатилувчи радиоактив манбалар нурланиш кучини ўлчашни чиниқтиришдан иборат эди. У экспериментларни кучли гамма—нур установкасида ўтказди.

— Бизнинг мамлакатимизда гамма—нурланишлар чиқарадиган бунақанги кучли манба йўқ. Менинг мамлакатим у ёқда турсин, Европадаги бошқа бирон мамлакатда ҳам бунақанги установкани тополмайсиз,— деди Ласло Лакоши.— Установкада иш олиб бориб янги методикани юксак аниқликда ишлаб чиқдим. Мен Узбекистон физиклари ўтказаётган тадқиқотлар билан қизиқиб танишдим.

Тошкентлик математикларнинг тадқиқотлари Узбекистондан ташқари ерларда ҳам маълум. Уларнинг ишлари билан яқиндан танишмоқ учун чет эллардан кўпгина олимлар бу ерга келишмоқда. Яқинда Болгария олий машина-электротехника институтининг ёш олими Борислав Монов Узбекистон ССР Фанлар академиясининг Математика институтида бўлди. У институт директори М. С. Салоҳиддиновнинг сиртқи аспиранти бўлишга истак билдирди. М. С. Салоҳиддинов диференциал тенгламалар назарияси соҳасидаги тадқиқотлари билан шуҳрат қозонган. Узбек ҳамкасабаларининг олиб бораётган тадқиқот соҳаларига қизиқиб қолган болгар олими Тошкентда зарур консультация ола билди. Унинг олдига ҳам янги вазифалар қўйилди. Софиялик математик бу вазифаларни ҳал қилгач, уни ўз раҳбари билан муҳокама қилгани яна Узбекистонга келади.

Тошкент университети ҳамда республикамиздаги бошқа ўқув юртлари ва тадқиқот марказларида ишловчи кўпгина олимларнинг чет эллик шогирдлари бор.

(ЎзТАГ).

ШАХМАТ

КУРАШ БОШЛАНДИ

Кеча Москва эстрада театрида жаҳон чемпиони Т. Петросян билан шахмат тожига даъвогар П. Спасский ўртасида жаҳон биринчилиги учун шахмат мусобақаси бошланди. Матч 24 ўйиндан иборат бўлади.

Биринчи учрашувда оқ доналарда Спасский ўйнади. Ўйин Петросянда бир пиёда ортиқ ҳолда кечиктирилди. Мусобақалар ҳар ҳафтанинг душанба, чоршанба ва жума кунлари давом этади.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Концерт, 9.30 — Чолғу куйлари, 9.50 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш (тожикча), 10.10 — Болтиқ бўйи халқларининг куйлари, 11.15 — Т. Абдураҳмонова. «Ильич кўрсатган йўлдан» (суҳбат), 11.30 — Бахт қўшиқлари, 13.30 — Эстрада концерти (русча), 15.15 — Концерт, 16.10 — 1. С. Юдаков. «В. И. Ленин хотираси» вокал-симфоник поэмаси. 2. М. Бурхонов. «Ленин партияси одаси», 16.50 — «Правда» газетасининг обзори, 18.00 — «Жасурлар эстафетаси» (русча), 18.10 — Н. Пейко. Симфоник сюита, 18.40 — Спорт (русча), 19.20 — Қозоқ куйлари, 20.00 — «Ўзбекистон ишчиси» радиожурнали, 20.30 — Концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Концерт, 22.20 — Тожик куйлари, 22.40 — Шеърият кечаси, 23.15 — Ўзбек куйларидан концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатишлар программаси. 18.00 — Телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.10 — «Орзу» программаси, 18.45 — Ленин кутубхонаси, 19.05 — Рақс ўрганамиз, 19.45 — Телеянгиликлар, 19.55 — Кўрсатишлар программмси.

МОСКВА КЎРСАТАДИ

20.00 — Луначарский номидаги Свердлов опера ва балет театри солистларининг концерти, 20.30 — «Биз коммунистлар». О. Куусинен, 21.00 — Химия — халққа (репортаж), 22.00 — Футбол бўйича СССР биринчилиги учун: «ДИНАМО» (Киев) — «ДИНАМО» (Москва).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

17.55 — Кўрсатишлар программаси.

Рус тилида: 18.00 — Фильм-концерт, 18.20 — «Ёшлик» студияси кўрсатади, 19.00 — Телеспектакль.

Ўзбек тилида: 19.20 — Илмий-оммабоп фильм, 19.40 — Беш йиллик илғорлари, 20.00 — Пойтахтимиз меҳмонлари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА
ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

Ўзбек тилида: 20.00 — «Мен — Қозоғистонман» (телефильмнинг 7-серияси), 20.20 — Ҳужжатли фильм, 20.40 — «Катта йўл» (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 16/IV да Жизель, 17/IV да Чио-Чио-Сан.

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/IV да Парвона, 17/IV да Аяжонларим.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 16/IV да Учинчи орзу.

КИНО

Қоҳира 30 йилларда — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 1-15 минут, 5 ва кеч 8 яримда), «ЧАЙКА», «ЎЗБЕКИСТОН», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Ака-ука Карамазовлар (1-2 сериялар) — «ВОСТОК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Асримиздан миллион йил илгари — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Қўлга тушмас қасоскорларнинг янги саргузаштлари — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

ЎРТОҚЛАР! ДОНОРЛАР САФИГА КИРИНГ.

ЭСДА ТУТИНГ:

Сиз ўз қонингиз билан инсон ҳаётини сақлаб қоласиз.

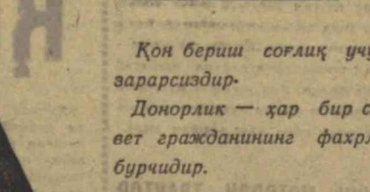

Қон бериш соғлиқ учун зарарсиздир.

Донорлик — ҳар бир совет гражданининг фахрли бурчидир.

Донорлар — якшанбадан ташқари ҳар куни эрталаб соат 9 дан 10 яримгача қабул қилинади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси. 138-уй (18, 30, 58-автобуслар 7, 14-трамвайларнинг «Қон қуйиш институти» бекати).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
18, 19, 20 АПРЕЛДА
Узбекистон ССР, Туркманистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти
Комилжон ОТАНИЕЗОВ иштирокида

КАТТА КОНЦЕРТ

Қатнашадилар: Узбекистон ССР халқ артисти Шаҳодат РАҲИМОВА, Узбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист Камтар ОТАБОЕВ

Солистлар: Гулшод ОТАБОЕВА, Абдуқодир ЮСУПОВ, Дилбар АБДУЛЛАЕВА, Карима УЗОҚОВА, Роҳатой МАННОНОВА, Отаназар АБДИЛНИЕЗОВ, Фазилат ШУКУРОВА, Нина ТЯГНИБИДНАЯ.

УЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ АНСАМБЛИ

Программани — Бутуниттифоқ театрлар фестивалининг лауреати Зайтуна ТОЖИБОЕВА олиб боради.

Концерт кеч соат 8 да бошланади.

Билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан, район кассаларида соат 12 дан сотилади.

«ЭЛЕКТРОСИБМОНТАЖ» ТРЕСТИНИНГ 9-МОНТАЖ УЧАСТКАСИГА

Урта Осиё ва Тошкент шаҳри электростанцияларда ва подстанцияларда ишлаш учун ҳамма разряддаги электромонтажчилар, ёрдамчи ишчилар (эркаклар)

КЕРАК

Иш ҳақи-ишбай, 50% тариф миқдорида командировкага тўланади.

Елғиз кишиларга ётоқхона берилади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, ТашГРЭС (101 автобуснинг охирги бекати).

«МЕЖГОРСВЯЗЬСТРОЙ» ТРЕСТИНИНГ 4-ҚУРИЛИШ-МОНТАЖ БОШҚАРМАСИГА

магистраль алоқа кабель линиялари қурилиш трассаларида ишлаш учун шофёрлар, автокранчилар, механиклар, тракторчилар, бухгалтер:

Тошкент шаҳрида ишлаш учун — бухгалтер, кассир

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, 37-уй, Усмон Юсупов кўчаси, 70-уй (алоқа техникуми ҳовлисида). Телефонлар 4-10-30, 4-34-44.

Футбол: УЧИНЧИСИ ОРТИҚЧА

Футбол бўйича бу йилги Низом айниқса иккинчи лига вакиллари учун шафқатсиз бўлди. Негаки, уларнинг тенг ярми яъни 40 команда бу йил «А» класси билан хайрлашади. Бу айтишга осон. 40 команда иккинчи эшелонга тушади. Иккинчи лигадаги тўрт кичик группа 1970 йилги биринчиликда икки кичик группага айлантирилади.

Шу сабабли бу йил кўпгина коллективлар кучлилар сафида қолишни мақсад қилиб қўйганлар. Олий лигага ўтиш ҳуқуқини берувчи ягона йўлланмага кўпи билан 10-14 команда даъво қилади, холос. Қолганлари эса иккинчи лигадан чиқиб кетмаслик йўлларини ахтаради.

Маълумки, республикамизнинг уч вакили — Тошкент областининг «Политотдел», Навоийнинг «Зарафшон» ва Фарғонанинг «Нефтяник» коллективлари иккинчи лиганинг тўртинчи кичик группасида беллашмоқдалар. Уларнинг бири келаси йил «Б» классига тушади. Уч команданинг бири ортиқча. Қайси бири? Бунга фақат мавсум охирида жавоб қайтариш мумкин. Ҳозир эса ана шу уч команда ўртасида ўзаро кураш бошланди. Кам очко тўплаган томон ўрин бўшатади.

«Политотдел» билан «Зарафшон» тўрттадан, «Нефтяник» эса учта ўйин ўтказди. Навоий футболчилари отни илдамроқ қамчиладилар. Иккинчи лигада атиги бир йил ўйнаган, ҳали унча тажрибага эга бўлмаган «Зарафшон» ён беришни истамайдиганга ўхшайди. Навоийликлар тўрт ўйинда 7 очко тўпладилар, аввалига Риганинг «Даугава» командасини 1:0, сўнгра Кишеневнинг «Молдова» коллективини 2:1, Брестнинг «Спартак» футболчиларини 2:1 ҳисобида енгдилар. «Неман» (Гродно) билан бўлган учрашувни 1:1 ҳисобида тугатдилар. Бошланиши аъло!

«Политотдел» эса учта учрашувни сафарда ўтказди. Колхоз футболчилари бир ўйинда ғалаба қозондилар, бир матчни дуранг қилиб, бир ўйинда енгилдилар, бошқача қилиб айтганда 50 процент очко тўпладилар. Улар Кировобод динамочиларига 1:2 ҳисобида ютказиб, Сумгаитда «Полад»ни 1:0 ҳисобида енгдилар. Тбилисининг «Локомотив» командаси билан бўлган учрашувда ҳисоб очилмади. Сўнгги турда эса ўз майдонларида «Широқ»ни 2:0 ҳисобида енгдилар.

Фарғона футболчилари мавсумнинг дастлабки ўйинини Риганинг «Даугава» командаси билан ўтказдилар. Кескин кураш билан ўтган бу учрашув 2:2 ҳисобида дуранг бўлиб тугади. «Нефтяник» иккинчи ўйинда Кишеневнинг «Молдова» футболчиларини 2:1 ҳисобида енгиб, учинчи ўйинда «Спартак» (Брест)дан 2 очко олди, ҳисоб 1:0.

Ш. УМРЗОҚОВ.

ОБ-ХАВО

Бугун кундузи Узбекистоннинг ҳамма районларида ҳаво булутли бўлади. Айрим жойларда ёмғир ёғади. Ғарб томондан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади. Шимолий районларда 11-16, қолган жойларда 15-20 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ёмғир ёғади. Кечаси 8-10, кундузи 15-17 даража иссиқ бўлади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216. Халқаро ҳаёт — 337604. Коммунистик тарбия — 331455. Сиёсат капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация—334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 333142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85, Бухоро 43—141, Қарши 22—62, Наманган 21—88, Нукус 42-62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88, Урганч 34—55.

№ Б. — 90. Узбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64633. Р. 02908.